

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU

Evidenčné číslo: 104004/I/2020/36089192348464388

Stanovenie hodnoty ušlého zisku

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA PODNIKOVÉHO MANAŽMENTU

Stanovenie hodnoty ušlého zisku

Diplomová práca

Študijný program: Manažment a ekonomické zručnosti

Študijný odbor: Ekonomika a manažment podniku

Školiace pracovisko: Katedra podnikových financií

Vedúci práce: doc. Ing. Anna Harumová, PhD.

Čestné vyhlásenie

**Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracoval samostatne a že som uviedol
všetku použitú literatúru**

Dátum:

.....

Podakovanie

Touto cestou by som sa chcel poďakovať vedúcej diplomovej práce doc. Ing. Anne Harumovej, PhD., za odbornú pomoc, cenné rady a návrhy, ktoré mi poskytla a za čas strávený pri konzultáciách.

ABSTRAKT

KRIDLA, Jaroslav: Stanovenie hodnoty ušlého zisku v podniku. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Fakulta podnikového manažmentu; Katedra podnikových financií. – doc. Ing. Anna Harumová, PhD. – Bratislava FPM EU, 2020, 71S.

Cieľom záverečnej práce je determinovať pojmy ušlý zisk a škoda z ekonomického hľadiska podľa podmienok Slovenskej republiky a stanoviť ich výšku na konkrétnom podnikateľskom subjekte. Analýza a výpočty sú vykonané v konkrétnom podniku VIARD s. r. o., v ktorom cieľom je stanoviť hodnotu škody a ušlého zisku, a tak zistiť celkovú majetkovú ujmu, ktorú podnik utrpel vplyvom vzniku škodovej udalosti. Práca je rozdelená do 5 kapitol. Obsahuje 18 tabuliek, 2 schémy a 3 obrázky.

Obsahom prvej kapitoly je charakteristika pojmov škoda, náhrady škody, majetková ujma, nemajetková ujma a ušlý zisk z ekonomického a právneho hľadiska, a charakteristika kľúčových pojmov stanovenia ušlého zisku, ktorými sú výnosy, náklady a výsledok hospodárenia. Podstatou druhej kapitoly je opis hlavného cieľa, ktorý je úzko spätý s plnením čiastkových cieľov. Tretia kapitola práce je venovaná priblíženiu metód skúmania a metodiky práce, použitých pri jej vypracovaní. Štvrtá kapitola patrí výsledkom práce, kde pomocou rôznych metód a výpočtov stanovíme hodnotu škody, ušlého zisku a majetkovej ujmy. V poslednej kapitole si zhrnieme všetky zistené skutočnosti, výsledky práce a návrh spôsobov ako predchádzať škodám.

Kľúčová slová: škoda, výnosy, náklady, výsledok hospodárenia, ušlý zisk, majetková ujma, škodová udalosť

ABSTRACT

KRIDLA, Jaroslav: Determining the value of lost profits in the enterprise- University of Economics in Bratislava. Faculty of business management; Department of Corporate Finance. - doc. Ing. Anna Harumova, PhD. - Bratislava FPM EU, 2020, 71S.

The aim of the final thesis is to determine the concepts of lost profit and damage from an economic point of view according to the conditions of the Slovak Republic and to determine their amount in a particular business entity. Analysis and calculations are performed in a specific company VIARD s. r. o., in which the aim is to determine the value of damage and lost profit, and therefore to determine the total property damage that the company has suffered as a result of the loss event. The work is divided into 5 chapters. It contains 18 tables, 2 diagrams and 3 pictures.

The content of the first chapter is a description of the concepts of damage, indemnity of damage, assets damage, non-pecuniary damage and lost profits from an economic and legal point of view, and a description of key concepts of determining lost profits, which are revenues, costs and profit. The essence of the second chapter is the description of the main goal, which is closely connected with the fulfillment of sub-goals. The third chapter is devoted to the approach to research methods and methodology of work used in its development. The fourth chapter belongs to the results of the work, where we use various methods and calculations to determine the value of damage, lost profits and assets damage. In the last chapter, we summarize all the findings, the results of the work and a proposal for ways to prevent damage.

Keywords: damage, revenues, costs, economic result, lost profit, property damage, loss event

Obsah

Úvod.....	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky záverečnej práce doma a v zahraničí	10
1.1 Ušlý zisk	10
1.1.1 Definovanie podstaty ušlého zisku.....	11
1.1.2 Ušlý zisk právnickej osoby	12
1.2 Škoda, náhrada škody a ušlý zisk	13
1.2.1 Škoda, náhrada škody a ušlý zisk podľa Občianskeho zákonníka	14
1.2.2 Škoda, náhrada škody a ušlý zisk podľa obchodného zákonníka	17
1.2.3 Škoda, náhrada škody a ušlý zisk podľa trestného zákona	20
1.2.4 Škoda zavinená štátom	21
1.2.5 Škoda zavinená medzi zamestnancom a zamestnávateľom	23
1.2.6 Postup stanovenia skutočnej škody a ušlého zisku	25
1.2.7 Postupy stanovenia skutočnej majetkovej škody	27
1.2.8 Postupy stanovenia ušlého zisku	28
1.3 Podstata nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia pre potreby stanovenia ušlého zisku 30	
1.3.1 Náklady.....	30
1.3.2 Výnosy	33
1.3.3 Výsledok hospodárenia	34
2 Cieľ práce	37
3 Metodika práce	39
4 VÝSLEDKY PRÁCE.....	40
4.1 Charakteristika spoločnosti VIARD spol. s r. o.	40
4.1.1 Predmet podnikania.....	40
4.1.2 Organizačná štruktúra.....	41
4.1.3 Produkcia.....	42
4.1.4 Súčasný stav podniku, vízia, poslanie a strategické ciele.....	43
4.2 Opis škodovej udalosti	47
4.2.1 Výpočet škody	49
4.3 Výpočet ušlého zisku	54
4.3.1 Stanovenie ušlých nákladov	57
4.3.2 Stanovenie ušlých tržieb	60
4.3.3 Stanovenie hodnoty ušlého zisku.....	61

5	DISKUSIA	64
	ZÁVER.....	68
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY.....	69
	PRÍLOHY.....	71

Úvod

Podnikateľské prostredie sa v dnešnej dobe čoraz rýchlejšie mení a pretvára. Pravidlá, ktoré platili pred pár rokmi už dnes platiť nemusia a naopak. Počas týchto rýchlych zmien sa podnikateľom často stáva, že sa musia vysporadúvať s rôznymi nečakanými situáciami a problémami. Tak ako sa mení podnikateľské prostredie, menia sa aj návyky ľudí a s tým spojené aj ich správanie. Veľa ľudí sa potom snaží využívať tieto zmeny prostredia s cieľom zvýšiť svoje zisky aj na úkor svojich blízkych a spolupracovníkov tým, že porušujú podmienky, ku ktorých dodržovaniu sa zaviazali. Poškodeným osobám potom vzniká ušlý zisk, ktorý si od osôb, ktoré škodu spôsobujú nárokovujú naspäť.

V tejto diplomovej práci sa budeme zaoberať podobným prípadom, kedy vidina vyšších ziskov prinútila porušiť dohodnuté podmienky, čestné správanie a spôsobiť blízkym spolupracovníkom a ich spoločnostiam vysoké škody.

V teoretickej časti tejto práce sa budeme venovať teoretickému vymedzeniu pojmu ušlý zisk a skutočná škoda. Preto bude prvá kapitola venovaná ako podstate týchto pojmov tak aj právnej interpretácii škody a ušlého zisku. Následne si v tejto kapitole ukážeme spôsoby stanovenia ušlého zisku a skutočnej škody. Na záver teoretickej časti ešte definuje náklady, výnosy a výsledok hospodárenia ako kategórie ušlého zisku. Následne, v kapitole 2 definujeme cieľ tejto diplomovej práce a v kapitole 3 sa budeme zaoberať použitou metodikou pri písaní tejto práce. Ako najdôležitejšiu časť tejto práce môžeme považovať kapitolu číslo 4, nakoľko v nej predstavíme ako poškodenú spoločnosť, tak aj opis škodovej udalosti, ktorá spôsobila, že danej spoločnosti vznikol ušlý zisk a skutočná škoda. Následne, po analýze vývoja odvetvia a finančných ukazovateľov preukážeme, akým spôsobom ovplyvnila škodová udalosť výsledky spoločnosti. Po zhodnotení vývoja odvetvia a spoločnosti vyrátame ušlý zisk a skutočnú škodu spoločnosti, ktorý vznikol v dôsledku škodovej udalosti. V diskusii následne zhrnieme výsledky praktickej časti zhrnieme výsledky práce ako aj návrhy na zlepšenie, ktoré by mohli pomôcť situáciám vzniku škodových udalostí predchádzať.

1 Súčasný stav riešenej problematiky záverečnej práce doma a v zahraničí

1.1 Ušlý zisk

Pre pochopenie významu ušlého zisku sa musíme pozrieť ako sa správajú jednotlivé subjekty v trhovách ekonomikách, pretože nie všetky subjekty sú schopné alebo ochotné plniť a dodržiavať zmluvne dohodnuté podmienky, na ktorých stojí základ zmluvy. Môže dôjsť k situácii kedy plnenie zmluvy môže nastať z nečakaných porušení výroby, omeškania dodávok alebo živeľnej pohromy. Na druhej strane ušlý zisk môže byť často krát spôsobený z neoprávnených dôvodov.

Uznesenie Najvyššieho súdu, sp. Zn 4 Cdo 319/2008, zo dňa 28.4.2010 charakterizuje ušlý zisk ako: „Ujmu spočívajúcou v tom, že u poškodeného nedošlo v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to s ohľadom na pravidelný beh veci dalo očakávať. Ušlý zisk sa neprejavuje zmenšením majetku poškodeného, ale stratou očakávaného prínosu. Nestačí pri tom iba pravdepodobnosť rozmnoženia majetku, lebo musí byť naisto postavené, že pri pravidelnom behu veci (nebyť protiprávneho konania škodcu alebo škodovej udalosti) mohol poškodený dôvodne očakávať zväčšenie svojho majetku, ku ktorému nedošlo práve v dôsledku konania škodcu (škodnej udalosti)“¹

V právnom systéme respektíve globálne môžeme ušlý zisk vyčísľovať dvojako. Preto ušlý zisk môžeme rozdeľovať na paušálny (abstraktný) a skutočný. Pod skutočným ziskom rozumieme skutočnú škodu ktorá nastala a prejaví sa v znížení majetku poškodeného oproti stavu, ktorý dosiahol pred poistnou udalosťou. Čo sa týka abstraktného ušlého zisku, je to zisk, ktorý by sme reálne dosiahli pri dodržaní dohodnutých podmienok v zmluve ale z dôvodu porušenia dohodnutých podmienok v zmluve tento zisk nedosahujeme. Využíva sa hlavne v prípadoch kde nemôžeme výšku ušlého zisku jednoznačne vyčísliť. Pri výpočte skutočného zisku môžu nastať situácie, ktoré môžu sťažiť jeho výpočet a v takýchto prípadoch by sa mal dodržať postup stanovenia hodnoty skutočného ušlého zisku a nebyť dôvodom k využitiu stanovenia hodnoty paušálneho ušlého zisku vo forme určenia

¹ Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. Zn. 4 M Cdo 319/2010, zo dňa 28. apríla 2010

priemerného zisku dosahovaného za rovnakých podmienok inými podnikateľskými jednotkami.

Ušlý zisk vzniká ako majetková ujma, ktorú môžeme vyjadriť v peniazoch a jej právna podstata je v tom, že nedošlo k rozmnoženiu majetkových hodnôt poškodeného, ktoré bolo možné očakávať so zreteľom na obvyklý chod vecí. Nárok na náhradu ušlého zisku aj skutočnej škody sú samostatné nároky, na sebe nezávislé, ktorú môžu vzniknúť z tej istej škodovej udalosti, čo znamená, že vznik škody nie je predpokladom vzniku ušlého zisku a to platí aj naopak. Ušlý zisk vychádza z čiastky, ktorú by za normálnych okolností poškodený zo svojej činnosti získal, s prihliadnutím na náklady, ktoré by musel na dosiahnutie týchto výnosov vynaložiť. Náklady, ktoré podnik vynaložil, získava podnik pri svojej podnikateľskej činnosti späť, pretože na to, aby bol dosiahnutý zisk, musí byť príjem z podnikateľskej činnosti vyšší ako vynaložené náklady.

Pri stanovení výšky ušlého zisku sa vychádza z celkových predpokladaných príjmov z podnikania znížených o predpokladané náklady. To znamená, že ušlý zisk je len hypotetická kategória a jeho výška je daná rozdielom medzi celkovými výnosmi a nákladmi potrebnými na dosiahnutie tohto príjmu, bez ohľadu nato, či tieto náklady boli poškodeným skutočne vynaložené alebo nie. Ak však poškodený vynaložil určité náklady, ktoré by na dosiahnutie príjmov z podnikania síce slúžiť mohli, však v dôsledku škodovej udalosti k tomu neslúžili a príjmom z podnikateľskej činnosti neboli uhradené, ide o skutočnú škodu, na ktorej náhradu má poškodený právo za podmienky, že vznik tejto ujmy je z právneho hľadiska v príčinnej súvislosti so škodovou udalosťou.

Medzi najčastejšie príčiny vzniku ušlého zisku je porušenie zmluvných práv, prípadne iných práv poškodeného na základe čoho nemohol ušlý zisk dosiahnuť bežným spôsobom. Pri vyčíslení ušlého zisku je dôležitý v znaleckom posudku moment jeho vzniku, teda dátum od ktorého sa ušlý zisk bude počítat'. Zároveň je to aj dátum, ku ktorému sa ušlý zisk bude počítat'. Tento dátum by mal byť určitým spôsobom vydokladovaný.

1.1.1 Definovanie podstaty ušlého zisku

Ak chceme definovať podstatu ušlého zisku, musíme vychádzať z bežného zisku, ktorý účtovná jednotka dosahuje pri svojej podnikateľskej činnosti. Spravidla by mala účtovná jednotka dosahovať zo svojej podnikateľskej činnosti zisk, no v opačnom prípade môže dosiahnuť aj stratu.

Pri definícii účtovného zisku vychádzame z kladného rozdielu medzi účtovnými výnosmi a nákladmi. Ak je tento rozdiel záporný potom je výsledkom hospodárenia účtovná strata.

Ďalším pojem, ktorý je potrebné definovať je daňový výsledok hospodárenia. Daňový výsledok hospodárenia vzniká z účtovného výsledku hospodárenia upraveného o daňovo pripočítateľné a odpočítateľné položky. Po úprave vzniká daňový základ, ktorý vzniká ako kladný rozdiel medzi daňovo uznávanými výnosmi a daňovo uznávanými náklady.

Daňový základ a daňová strata sa však využívajú len na určenie výšky dane z príjmov, ktorú je povinnosť uhradiť. Pre účely výpočtu ušlého zisku sa daňová uznateľnosť nákladov a výnosov neberie do úvahy.

Ďalším pojmom je zisk, ktorý je jeden z najdôležitejších finančných výsledkov podniku, ktorý vyjadruje efektívnosť a úspešnosť podnikateľskej činnosti. Z hľadiska financovania podniku je zisk najvýznamnejšou zložkou samofinancovania. V tomto prípade stále hovoríme o účtovnom zisku, z ktorého podstaty sa vychádza pri stanovení ušlého zisku.

1.1.2 Ušlý zisk právnickej osoby

Z účtovného pohľadu a tvorby účtovného zisku je potrebné vychádzať z rozdielu používania účtovných sústav. Právnické osoby majú podľa zákona o účtovníctve povinnosť účtovať v sústave podvojného účtovníctva, kde účtovný výsledok hospodárenia je tvorený na základe rozdielu účtovaných výnosov a nákladov. Výsledok hospodárenia za príslušné obdobie je vykazovaný v účtovnej závierke ako súčasť výkazu „Účtovná závierka“, a to vo „Výkaze ziskov a strát.“ Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie sa rozdeľuje na výsledok hospodárenia z hospodárskej činnosti a finančnej činnosti.

Pri výpočte ušlého zisku sa väčšinou vychádza z podnikateľského plánu, ktorý okrem iného obsahuje aj plán výnosov, nákladov a zisku. Štruktúra podnikateľského plánu vychádza v podstate z Výkazu ziskov a strát, so zameraním na konkrétne činnosti posudzovaného podniku. Tvorba podnikateľského plánu nie je žiadnym zákonom upravená, čo znamená, že obsah a jeho štruktúru si podnik tvorí sám. V prípade, že podnikateľský plán v podniku, ktorý si uplatňuje ušlý zisk nie je k dispozícii, je možné na základe analýzy

hospodárenia minulého obdobia a predpokladov do budúcnosti plánované výnosy a náklady a výsledok hospodárenia naprojektovať.²

1.2 Škoda, náhrada škody a ušlý zisk

Pri stanovení hodnoty ušlého zisku musí nastať škodová udalosť medzi dvoma subjektami a to pri porušení primárnej povinnosti. Osoba ktorá porušila túto primárnu povinnosť je povinná uhradiť túto škodu, čo vyplýva zo zákona alebo z inej právnej skutočnosti.

Ustálená judikatúra súdov pod pojmom škoda rozumie takú ujmu, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného, ktorá je objektívne vyjadriteľná všeobecným ekvivalentom, t. j. peniazmi. Môže ísť o škodu na majetku, škodu na zdravý, škodu spôsobenú tak ako zamestnancom tak i zamestnávateľom na pracovisku napríklad aj v podobe pracovných úrazov a v podnikateľskom prostredí

Každý zákon, ktorý upravuje povinnosti a práva poškodeného sa vzťahuje tak ako na občianskoprávne vzťahy tak i na obchodnoprávne vzťahy. V prípade vzniku škody je potrebné vedieť, aké nároky z danej situácie vyplývajú a ktorému subjektu vznikajú.

Pri postupe vyčísľovania škody, náhrady škody a ušlého zisku musíme brať do úvahy paragrafy zákonov, ktoré ich upravujú. Škodu, náhradu škody a ušlý zisk upravuje Občiansky zákonník, občiansky súdny poriadok, Obchodný zákonník, Trestný zákon a Trestný poriadok.

Zákon o účtovníctve upravuje škodu, ktorá môže vzniknúť pri podnikovej činnosti. Zákon o účtovníctve neupravuje priamo ušlý zisk avšak môže vzniknúť resp. je zobrazený ako výnos podniku. Tento výnos sa nezobrazuje ako predaj výrobkov, tovarov alebo služieb, aj keď môže s týmito predajmi súvisieť, ale predstavuje výnos, ktorý sa účtuje v podniku prijímateľa ušlého zisku na účte 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti. Pre subjekt, ktorý je povinný platiť ušlý zisk, táto ujma sa účtuje na účte 548 – Ostatné náklady na hospodársku činnosť

Zákon o dani z príjmov neupravuje špecifický ušlý zisk ale zobrazuje sa ako ostatný prevádzkový výnos podniku, z ktorého je potrebné odviesť daň. Ušlý zisk nie je oslobodený

² HARUMOVÁ, A. Stanovenie hodnoty škody a ušlého zisku [elektronický zdroj] Bratislava, [2017] 213 s. [cit. 08-02-2020] Dostupné na: <http://ebook.ecoletra.com/stanovenie-hodnoty-iii-stanovenie-hodnoty-%C5%A1kody-a-u%C5%A1%C3%A9ho-zisku>

od dane a nie je ani vylúčený ako predmet dane, tým pádom je potrebné ušlý zisk zákonom riadne zdať.

Podľa zákona o dani z pridanej hodnoty sa ušlý zisk nijako nezdaňuje a nepovažuje sa ani ako zdaniteľné plnenie³

1.2.1 *Škoda, náhrada škody a ušlý zisk podľa Občianskeho zákonníka*

Ak nie je možné riešiť niektoré otázky podľa Obchodného zákonníka je ich nutné riešiť podľa Občianskeho zákonníka, čo vyjadruje medzi nimi legislatívny vzťah. Znamená to, že do úvahy prichádza použitie nielen Občianskeho zákonníka, ale celého súboru predpisov občianskeho práva. Obchodný zákonník teda umožňuje podpornú aplikáciu predpisov občianskeho práva, predovšetkým Občianskeho zákonníka.⁴ Občiansky zákonník upravuje v súvislosti so škodou, náhradou škody a ušlým ziskom postup pri predchádzaní hroziacim škodám. Prvá právna norma, ktorá definuje škodu je zákon č. 40/1964 Zb., v znení neskorších predpisov (ďalej len Občiansky zákonník). Táto právna norma upravuje každého počínať si tak, „aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí“⁵. Ak na základe tejto právnej normy sa približuje k neočakávanej alebo očakávanej škode, paragraf 417 udeľuje povinnosť „Komu škoda hrozí, je povinný na jej odvrátenie zakročiť spôsobom primeraným okolnostiam ohrozenia. Ak škoda, ktorá ma nastať, sa považuje ako vážne ohrozenie tak, „ohrozený má právo sa domáhať, aby súd uložil vykonať vhodné a primerané opatrenie na odvrátenie hroziacej škody“.⁶ Touto úpravou by si mali jednotlivé subjekty uvedomovať význam škôd a následky, ktoré môžu z týchto škôd plynúť a zároveň predchádzať týmto škodám. Ak dôjde k škodovej udalosti respektíve ak dôjde k škode, Občiansky zákonník definuje jasnú zodpovednosť toho, kto škodu spôsobil. Druhá právna norma jasne definuje zodpovednosť medzi subjektmi a to týmto spôsobom: „Každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti“ a „Škoda je

³ HARUMOVÁ, A Prístup znalca pri stanovení hodnoty ušlého zisku [elektronický zdroj] SME, 2018 [cit. 08-02-2020] Dostupné na: <https://harumova.blog.sme.sk/c/479846/pristup-znalca-pri-stanoveni-hodnoty-usleho-zisku.html>

⁴ HARUMOVÁ, A. Stanovenie hodnoty škody a ušlého zisku [elektronický zdroj] Bratislava, [2017] 10 s. [cit. 08-02-2020] Dostupné na: <http://ebook.ecoletra.com/stanovenie-hodnoty-iii-stanovenie-hodnoty-%C5%A1kody-a-u%C5%A1%C3%A9ho-zisku>

⁵ § 415 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

⁶ § 417 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá.“⁷Tak ako vieme určiť zodpovednosť za vzniknutú škodu, tak zákon poukazuje aj a to, že zodpovednosti sa dá zbaviť len v prípade ak strana, ktorá túto škodu spôsobila sa preukáže o tom, že škodu nezavinila. So zodpovednosťou za škodu sa môžeme stretnúť aj v prevádzkových činnostiach spoločnosti a podľa Občianskeho zákonníka paragrafu 420 za škodu zodpovedá každý, kto túto škodu spôsobí prevádzkovou činnosťou. Na základe tohto zákona Občiansky zákonník vyhradzuje druhy zodpovednosti za škodu spôsobené prevádzkovou činnosťou, ktoré sú vyvolané: „Činnosťou, ktorá ma prevádzkovú povahu, alebo vecou použitou pri činnosti,“ pod týmto rozumieme každú činnosť, ktorá bola spôsobená v prevádzke alebo mimo nej, ak má povahu prevádzkovej činnosti. Ďalšími významným faktorom je prevádzkové prostredie a jeho vplyv na vonkajšie prostredie, ktoré by mohlo spôsobiť škodu najmä: „Fyzikálnymi, chemickými, prípadne biologickými vplyvmi prevádzky na okolie,“ ďalej zodpovednosť za škodu môže vzniknúť „Oprávneným vykonávaním alebo zabezpečením prác, ktorými sa spôsobí inému škoda na nehnuteľnosti alebo sa mu podstatne sťaží alebo znemožní užívanie nehnuteľnosti.“⁸ Tak ako nám zákon káže o zodpovednosti, taktiež prináša aj možnosť sa zbaviť tejto zodpovednosti ak bola škoda spôsobená nesvojvoľne a „Zodpovednosti za škodu sa ten, kto ju spôsobil, zbaví, len ak preukáže, že škoda bola spôsobená neodvratiteľnou udalosťou nemajúcou pôvod v prevádzke alebo vlastným konaním poškodeného.“⁹Z toho vyplýva že právnická osoba by si mala uvedomovať, že aj keď škodu spôsobí jej zamestnanec, zodpovednosť za škodu nesie právnická osoba, ktorá daného zamestnanca prijala do pracovného pomeru.

Občiansky zákonník zahŕňa viacero druhov zodpovedností podľa rozličných oblastí. Tieto druhy zodpovednosti upravuje Občiansky zákonník (druhý oddiel), § 421 až 437. Patria tam predovšetkým tieto druhy zodpovednosti a to:

- Osobitná zodpovednosť
- Zodpovednosť za škodu spôsobenú tými, ktorí nemôžu posúdiť následky svojho konania
- Zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov

⁷ § 420 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

⁸ § 420a Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

⁹ § 420a Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

- Zodpovednosť za škodu spôsobenú zvlášť nebezpečnou prevádzkou
- Zodpovednosť za škodu spôsobenú na vznesených alebo odložených veciach¹⁰

V treťom oddiele Občianskeho zákonníka sa upravujú spoločné ustanovenia pri vzniku a náhrade škody. Ide hlavne o postupe pri spoločnej zodpovednosti, zavinení poškodeného a spôsobu a rozsahu škody. Spoločná zodpovednosť podľa Občianskeho zákonníka (tretí oddiel) § 438 až § 440 vzniká vtedy „Ak škodu spôsobí viac škodcov, zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne“, alebo „v odôvodnených prípadoch môže súd rozhodnúť, že tí, ktorí škodu spôsobili, zodpovedajú za ňu podľa svojej účasti na spôsobení škody.“¹¹ Spoločná zodpovednosť taktiež platí pre toho „kto zodpovedá za škodu spoločne a nerozdielne s inými, vysporiada sa s nimi podľa účasti na spôsobení vzniknutej škody.“¹² a „kto zodpovedá za škodu spôsobenú zavinením iného, má proti nemu postih.“¹³

Pri spôsobe a rozsahu škody sa dostávame práve k ušlému zisku, ktorý plyní z vyššie definovaných škôd podľa Občianskeho zákonníka. Toto znenie zákona uvádza rozsiahle spektrum škôd a ich spôsob úhrady, preto si spomenieme ustanovenia, ktoré sa týkajú podniku ako takého. Pri škodovej udalosti, ktorá sa skutočne stala a je právnym spôsobom uznaná ako skutočná škoda, uhrádza sa poškodenému ušlý zisk. Ak bola škoda zapríčinená trestným činom korupcie, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch. Pri škode spôsobenej úmyselným trestným činom, z ktorej by mohol mať páchatel' určitý majetkový prospech, súd môže rozhodnúť o náhrade škody poškodenému z vecí, ktoré páchatel' nadobudol. Pokiaľ právo na náhradu škody nie je uspokojené, páchatel' s týmito vecami nesmie nakladať.¹⁴

Ako sme spomínali vyššie, pod pojmom škoda sa rozumie taká ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného. V Občianskom zákonníku taktiež definujeme škodu, ktorá môže nastať i v prípade nemajetkovej ujmy a to v oblasti duševného vlastníctva a to „pri porušení alebo ohrození práva duševného vlastníctva sa uhrádza aj nemajetková ujma v peniazoch, ak by sa priznanie iného zadošťúčinenia, najmä ospravedlnenie alebo zverejnenie rozsudku súdu na náklady osoby, ktorá porušila alebo ohrozila právo duševného vlastníctva, nezdalo postačujúce“ alebo v prípade „pri porušení alebo ohrození práva duševného vlastníctva, ktoré môže byť predmetom licenčnej zmluva, výška náhrady škody,

¹⁰ § 421 až 437 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

¹¹ § 438 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

¹² § 439 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

¹³ § 440 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

¹⁴ § 442 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

ak ju nemožno určiť inak, určí sa najmenej vo výške odmeny, ktorá by za získanie takej licencie bola zvyčajná v čase neoprávneného zásahu do tohto práva; to sa primerane vzťahuje aj na práva duševného vlastníctva, ktoré môžu byť predmetom prevodu.“¹⁵ Ďalším ustanovením zákona je premlčacia doba škody. Jeho podstata spočíva v tom, za aký čas náhrady škody bude neakceptovateľná a ušlý zisk poškodeného nebude uhradený. Podľa zákona sa právo na náhradu škody „premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá.“ Ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, premlčacia doba sa premlčí „za desať rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.“ V prípade trestného činu korupcie podľa osobitného zákona „sa premlčí za tri roky odo dňa nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozhodnutia súdu o spáchaní niektorého trestného činu korupcie, najneskôr za desať rokov odo dňa spáchania tohto trestného činu.“¹⁶

Zákomom je uznané aj zníženie škody, ktoré „Z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd náhradu škody primerane zníži. Vezme pritom zreteľ najmä na to, ako ku škode došlo, ako aj na osobné a majetkové pomery fyzickej osoby, ktorá ju spôsobila; prihliadne pritom aj na pomery fyzickej osoby, ktorá bola poškodená. Zníženie nemožno vykonať, ak ide o škodu spôsobenú úmyselne.“¹⁷

Občiansky zákonník nám nedefinuje priamy výpočet náhrady ušlého zisku a náhradu škody ale poskytuje len všeobecný právny rámec a teoretické vymedzenie pojmov, ktoré sú podstatné pre pochopenie významu v tejto oblasti.

1.2.2 *Škoda, náhrada škody a ušlý zisk podľa obchodného zákonníka*

V dnešných trhových ekonomikách sú podniky vystavené vysokému tlaku hospodárskej súťaži, pri ktorej sa častejšie môžeme stretávať s jej porušovaním tzv. nekalej súťaže. Nekalá súťaž sa zakladá na praktikách, ktoré môžu viesť k značným škodám a tvorbe ušlého zisku. Obchodný zákonník definuje nekalú súťaž ako: „konanie v hospodárskej súťaži, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi súťaže a je spôsobilé privodiť ujmu iným súťažiteľom alebo

¹⁵ § 442 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

¹⁶ § 106 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

¹⁷ § 450 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

spotrebiteľom. Nekalá súťaž sa zakazuje.“¹⁸ Medzi typické praktiky, ktorými je ovplyvňovaná táto súťaž môžeme zaradiť:

- Klamlivá reklama,
- Klamlivé označovanie tovaru a služieb,
- Vyvolávanie nebezpečenstva zámeny,
- Parazitovanie na povesti podniku, výrobkov alebo služieb iného súťažiteľa,
- Podplácanie,
- Zľahčovanie,
- Porušenie obchodného tajomstva,
- Ohrozovanie zdravia spotrebiteľov a životného prostredia.¹⁹

Ďalším faktorom pre vznik škody a ušlého zisku sú obchodno-právne vzťahy medzi podnikmi a vzťahy vo vnútri podniku. Obchodný zákonník upravuje zodpovednosť za škodu ako len zodpovednosť za porušenie povinnosti zo záväzku. V obchodnom zákonníku sú ustanovené zodpovednosti a náhrady škody vo viacerých oblastiach:

- zodpovednosť konateľa za škodu,
- nároky na náhradu škody voči konateľom,
- nároky na náhradu škody voči členom predstavenstva,
- zodpovednosť za škodu pri zlúčení alebo splynutí,
- škoda pri neplatnosti právneho úkonu,
- škoda pri omeškaní dlžníka,
- Nárok veriteľa na náhradu škody
- Škoda pri omeškaní veriteľa²⁰

Bližšie si budeme špecifikovať zodpovednosť konateľa za škodu a škodu pri omeškaní dlžníka. Za škodu môžu byť zodpovedný aj konatelia spoločnosti „ktorí porušili svoje povinnosti pri výkone svojej pôsobnosti, sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť škodu, ktorú tým spoločnosti spôsobili.“ Tí sú povinný nahradiť škodu, ktorá vznikla spoločnosti tým, že

¹⁸ § 44 Zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

¹⁹ § 44 Zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

²⁰HARUMOVÁ, A. Stanovenie hodnoty škody a ušlého zisku [elektronický zdroj] Bratislava, [2017] 17 s. [cit. 08-02-2020] Dostupné na: <http://ebook.ecoletra.com/stanovenie-hodnoty-iii-stanovenie-hodnoty-%C5%A1kody-a-u%C5%A1l%C3%A9ho-zisku>

- Poskytli plnenie spoločníkom v rozpore s týmto zákonom,
- Nadobudli majetok v rozpore s Obchodným zákonníkom.²¹

Na Slovensku a v podstate v každej krajine sa dlhodobo stretávame so škodou pri omeškaní dlžníka. Toto omeškanie je prevažne zapríčinené kultúrou podniku a trhovým priestorom, v ktorom sa podnik pohybuje a nedokáže včas hradiť svoje záväzky pričom dochádza k škodám a vzniku ušlých ziskov. Podľa paragrafu 368 „Ak je dlžník v omeškaní s odovzdaním alebo vrátením veci veriteľovi alebo ak nakladá s vecou, ktorú má odovzdať alebo vrátiť veriteľovi, v rozpore s povinnosťami vyplývajúcimi zo záväzkového vzťahu, prechádza na neho po dobu, po ktorú je v omeškaní alebo porušuje tieto povinnosti, nebezpečenstvo škody na veci, ak toto nebezpečenstvo neznášal už predtým. Škodou na veci podľa tohto zákona je strata, zničenie, poškodenie alebo znehodnotenie veci bez ohľadu na to, z akých príčin k nim došlo. Dlžník nahradí veriteľovi škodu na veci, ak k nej došlo v čase, keď znášal nebezpečenstvo škody na veci, ibaže túto škodu spôsobil veriteľ alebo vlastník veci alebo by k nej došlo aj pri splnení povinnosti dlžníka. Pre náhradu je rozhodujúce zníženie hodnoty veci s prihliadnutím na cenové pomery v čase vzniku škody na veci.“²²

Dlžník svoje povinnosti zo záväzku spravidla plní sám. Pokiaľ to nevylučujú ustanovenia upravujúce jednotlivý typ zmluvy, môže plniť aj prostredníctvom tretej osoby. Ak dlžník plní svoj záväzok pomocou inej osoby, zodpovedá tak, akoby záväzok plnil sám. To znamená, že dlžník zodpovedá za škodu spôsobenú treťou, poverenou, osobou. Dlžník nebude zodpovedať len v tom prípade, ak okolnosti vylučujúce zodpovednosti sú u neho a zároveň sú aj u tretej osoby (osoby, ktorej sa plnenie zverilo). Obchodný zákonník pre stranu porušujúcu povinnosť upravuje tzv. notifikačnú povinnosť, t.j. povinnosť podať poškodenému správu bez zbytočného odkladu, že na strane povinného sú prekážky, ktoré bránia alebo budú brániť v plnení povinnosti a o dôsledkoch uvedenej skutočnosti. Pokiaľ notifikačná povinnosť nebude splnená, alebo oprávnenej strane správa nedôjde včas, vzniká jej súčasne právo na náhradu škody spôsobenej včasným neinformovaním. Na rozdiel od občianskoprávnej úpravy, Obchodný zákonník v ust. § 379 upravuje, že sa nenahrádza škoda, ktorá prevyšuje škodu, ktorú povinná strana v čase vzniku záväzkového vzťahu ako možný dôsledok porušenia svojej povinnosti predvídala alebo ktorú bolo možné predvídať s

²¹ Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov § 135a

²² Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov § 368

prihliadnutím na skutočnosti, ktoré v uvedenom čase povinná strana poznala alebo mala poznať pri obvyklej starostlivosti. Obchodný zákonník za škodu považuje aj ujmu, ktorá poškodenej strane vznikla tým, že musela vynaložiť náklady v dôsledku porušenia povinností druhej strany. Nahrádza sa skutočná škoda a ušlý zisk. Namiesto ušlého zisku však v obchodných vzťahoch poškodený môže požadovať náhradu zisku dosahovaného spravidla v poctivom obchodnom styku za podmienok obdobných podmienkam porušenej zmluvy v okruhu podnikania, v ktorom podniká, to znamená obvyklý zisk.²³

1.2.3 *Škoda, náhrada škody a ušlý zisk podľa trestného zákona*

V trestnoprávnej teórii škodu chápeme podstatne širšie a rozumie sa ňou nie len škoda na majetku v zmysle občianskoprávnej teórie, ale aj škoda na právach a iná škoda, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom. Legálna definícia pojmu škoda, ako aj výklad otázky škody v trestnom práve, je obsiahnutá v ustanovení § 124 až 126 Trestného zákona. Zákonodarca v Trestnom zákone v prvom rade určil, že na účely trestného práva sa za škodu považuje škoda na veci a škoda na právach. Škodou, ktorá je však v príčinnej súvislosti s trestným činom môže byť ujma na majetku alebo reálny úbytok na majetku, alebo na právach poškodeného, prípadne iná ujma poškodeného. Pojem škoda je na účely trestného práva rozšírený aj o ujmu na zisku, za predpokladu, že by ho mohol poškodený odôvodnene dosiahnuť, ak by nedošlo k spáchaniu trestného činu. Trestný zákon zároveň určuje výšku škody, ktorá slúži ako kritérium určujúce trestnosť skutku. Výška škody je odstupňovaná do štyroch základných úrovní, a to na škodu malú prevyšujúcu sumu 266 eur, škodu väčšiu predstavujúcu sumu desaťnásobku sumy 266 eur, značnú škodu, ako sumu prevyšujúcu sumu sto násobku 266 eur a napokon škodu veľkého rozsahu, ktorá prevyšuje päťsto násobok sumy 266 eur. Okrem legálnej definície pojmu škoda a vytvorenia štyroch kategórií škôd, Trestný zákon určuje aj pravidlá pre výpočet výšky spôsobenej škody pri niektorých konkrétnych druhoch trestných činov. Trestný zákon tak vytvoril osobitný režim škody uplatňovaný len na účely trestného práva.² Bez ohľadu na to či vychádzame z občianskoprávneho alebo trestnoprávneho chápania pojmu škoda, je vždy tento pojem úzko

²³ ČARNOGURSKÝ LAW FIRM, ULC: Zodpovednosť za škodu podľa občianskeho a obchodného práva. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2012. [cit 28.04.2020]. Dostupné na: [<http://www.ulclegal.com/sk/bulletin-pro-bono/2012/05/4260-zodpovednost-za-skodu-podla-obcianskeho-a-obchodneho-prava>]

spätý s pojmom poškodený. Táto úzka väzba medzi týmito dvoma pojmami vychádza z toho, že ani jeden pojem nemôže existovať bez toho druhého, čo znamená, že nikdy nevznikne škoda bez toho, aby nevznikla konkrétnemu poškodenému a ani osoba nemôže v konaní vystupovať ako poškodený ak mu nevznikla škoda. Legálna definícia poškodeného platná pre trestné právo je obsiahnutá v § 46 Trestného poriadku, definuje poškodeného ako osobu, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody. V zmysle tejto definície môžeme za poškodeného považovať tak fyzickú, právnickú osobu a dokonca aj štát.²⁴

Bez ohľadu na to či vychádzame z občianskoprávneho alebo trestnoprávneho chápania pojmu škoda, je vždy tento pojem úzko spätý s pojmom poškodený. Táto úzka väzba medzi týmito dvoma pojmami vychádza z toho, že ani jeden pojem nemôže existovať bez toho druhého, čo znamená, že nikdy nevznikne škoda bez toho, aby nevznikla konkrétnemu poškodenému a ani osoba nemôže v konaní vystupovať ako poškodený ak mu nevznikla škoda. Legálna definícia poškodeného platná pre trestné právo je obsiahnutá v § 46 Trestného poriadku, definuje poškodeného ako osobu, ktorej bolo trestným činom ublížené na zdraví, spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda alebo boli porušené či ohrozené jej iné zákonom chránené práva alebo slobody. V zmysle tejto definície môžeme za poškodeného považovať tak fyzickú, právnickú osobu a dokonca aj štát.²⁵

V súvislosti s ekonomickou trestnou činnosťou upravuje Trestný zákon trestné činy proti majetku a trestné činy hospodárske.

1.2.4 Škoda zavinená štátom

Škoda a ušlý zisk môžu vzniknúť aj zo strany štátu. Zákon č. 514/2003 v znení neskorších predpisov o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom môže štát zodpovedať za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktoré v občianskom súdnom konaní, v správnom konaní alebo

²⁴ MINÁRIK, Š. et. al., Trestný poriadok. Stručný komentár. Druhé, prepracované a doplnené vydanie. Bratislava: IURA EDITION, spol. s.r.o., 2010, s. 282 - 286 .

²⁵ STUDIA IURIDICA Cassoviensia. Podstata a význam škody vo vybraných právnych odvetviach [elektronický zdroj]. Trnava, 2015. [cit 28.04.2020], Dostupné ná: http://sic.pravo.upjs.sk/files/7_solcanska_-_skoda1.pdf

v trestnom konaní vydal štátny orgán. Rozsah zodpovednosti za škodu pri výkone verejnej moci nám definuje §3 tohto zákona a to:

- „Nezákonným rozhodnutím
- Nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody,
- Rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, alebo
- Nesprávnym úradným postupom“²⁶

Pri vzniku takejto škodovej udalosti je potrebná úhrada štátom poškodenej strane, ktorú určuje orgán konajúci v mene štátu podľa §4 nasledovným spôsobom podľa:

- „Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky
 - ❖ Škoda vznikla v dôsledku rozhodnutia vydaného súdom alebo ak škoda bola spôsobená nesprávnym úradným postupom súdu,
 - ❖ Škodu spôsobil notár pri výkone verejnej moci
 - ❖ Škodu spôsobil súdny exekútor pri výkone exekučnej činnosti vykonávanej z poverenia súdu podľa osobitného predpisu
- Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, ak v trestnom konaní škodu spôsobil vyšetrovateľ Policajného zboru alebo poverený príslušník Policajného zboru
- Ministerstvo financií Slovenskej republiky, ak v trestnom konaní spôsobil škodu vyšetrovateľ finančnej správy alebo poverený pracovník finančnej správy
- Ministerstvo alebo iný ústredný orgán štátnej správy, ak škoda vznikla pri výkone verejnej moci v oblasti štátnej správy, ktorá patrí do pôsobnosti tohto ministerstva alebo tohto ústredného orgánu štátnej správy a aj keď ide o škodu, ktorá vznikla pri výkone štátnej správy, ktorá bola prenesená na územnú samosprávu podľa osobitného predpisu²⁷

Podľa paragrafu 5 zákona č. 514/2003 v znení neskorších predpisov môže dôjsť k vzniku škody alebo ušlého zisku nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu. Podľa paragrafu 7 tohto zákona môže dôjsť k škodám pri rozhodnutí „o zatknutí, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody má ten, na kom bolo vykonané, ak bolo rozhodnutie zrušené ako nezákonné alebo pri ňom došlo k nesprávnemu úradnému postupu.“²⁸ Podľa §8 tohto zákona dochádza ku škodám aj v prípade rozhodnutia o trestne, o ochrannom opatrení alebo

²⁶ §3 Zákona č. 514/2003 Z. z. Zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

²⁷ §4 Zákona č. 514/2003 Z. z. Zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

²⁸ §7 Zákona č. 514/2003 Z. z. Zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

rozhodnutí o väzbe „Právo na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o treste má ten, na kom bol úplne alebo z časti vykonaný trest, ak

- a) V ďalšom konaní bolo rozhodnutie zrušené ako nezákonné alebo
- b) V ďalšom konaní bol spod obžaloby oslobodený alebo bolo trestné stíhanie zastavené preto, že v konaní vyšli najavo skutočnosti alebo dôkazy, ktoré neboli súdu predtým známe alebo bola vec postúpená inému orgánu, to neplatí, ak sa preukáže, že k včasnému odhaleniu neznámej skutočnosti nedošlo úplne alebo čiastočne vinou osoby, na ktorej bol trest vykonaný“²⁹

Podľa paragrafu 9 tohto zákona dochádza ku škodám zavinením štátom prostredníctvom nesprávnych úradných postupov kde: Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prieskumy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb, za nesprávny úradný postup sa nepovažuje, postup alebo výsledok postupu Národnej rady Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 865 písm. a) a d) Ústavy Slovenskej republiky a postup alebo výsledok postupu vlády Slovenskej republiky pri výkone jej pôsobnosti podľa čl. 119 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky.³⁰

1.2.5 Škoda zavinená medzi zamestnancom a zamestnávateľom

V tomto vzťahu vznikajú škody medzi zamestnancom a zamestnávateľom v podniku spôsobené na majetku spoločnosti, stratou zverených predmetov alebo poškodenie služobného motorového vozidla poskytnutého zamestnávateľom a pod. Zamestnávateľ môže spôsobiť škodu zamestnancovi pri nedodržaní právnych povinností.

Zákonník práce presne definuje ich pracovno-právne vzťahy pri vzniku škody v paragrafoch 178 až 219. Tak ako v Občianskom zákonníku prichádza zo zákona predchádzanie škodám zo strany zamestnanca. Podľa paragrafu 178 je zamestnanec povinný

²⁹ §8 Zákona č. 514/2003 Z. z. Zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

³⁰ §9 Zákona č. 514/2003 Z. z. Zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

počínať si tak „aby nedochádzalo k ohrozeniu života, zdravia a poškodeniu majetku alebo k jeho zničeniu, ani k bezdôvodnému obohateniu.“ Ak je zamestnanec oboznámený s tým že dochádza k škodovej udalosti „je povinný na ňu upozorniť vedúceho zamestnanca. Ak je na odvrátenie škody hroziacej zamestnávateľovi neodkladne potrebný zákrok, je povinný zakročiť. Túto povinnosť nemá, ak mu v tom bránia dôležité okolnosti alebo ak by tým vystavil vážnemu ohrozeniu seba alebo ostatných zamestnancov, alebo blízke osoby. Ak zamestnanec zistí, že nemá utvorené potrebné pracovné podmienky, je povinný oznámiť to vedúcemu zamestnancovi.“³¹

Pri nastáti škodovej udalosti zapríčinenou zamestnancom, „zamestnanec zodpovedá zamestnávateľovi za škodu, ktorú mu spôsobil zavineným porušením povinností pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním.“³² Zamestnanci pracujúci s hotovosťou, ceninami, tovarom, materiálom alebo s iným obežným majetkom podniku zabezpečujúcim obrat podniku, sú hmotne zodpovedný za tento majetok len v prípade ak je podpísaná dohoda o hmotnej zodpovednosti zamestnanca, ak tak nie je, zodpovednosť zamestnanca zaniká. Dohodu o hmotnej zodpovednosti upravuje paragraf 183 Zákona 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov.³³ Rozsah a spôsob nahrádzania škody je definovaný v paragrafe 186 nasledovne: „Zamestnanec, ktorý zodpovedá za škodu, je povinný nahradiť zamestnávateľovi skutočnú škodu, a to v peniazoch, ak škodu neodstráni uvedením do predchádzajúceho stavu a ak túto škodu zamestnávateľ od zamestnanca požaduje. Náhrada škody spôsobená z nedbanlivosti, ktorú zamestnávateľ požaduje od zamestnanca, nesmie u jednotlivého zamestnanca presiahnuť sumu rovnajúcu sa štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku pred porušením povinnosti, ktorým spôsobil škodu. Toto obmedzenie neplatí, ak ide o osobitnú zodpovednosť zamestnanca podľa § 182 až 185 alebo ak bola škoda spôsobená pod vplyvom alkoholu alebo po požití omamných látok alebo psychotropných látok.

Ak bola škoda spôsobená úmyselne, môže zamestnávateľ okrem skutočnej škody požadovať aj náhradu ušlého zisku, ak by jej neuhradenie odporovalo dobrým mravom.“³⁴ Pri nastáti škodovej udalosti pri ktorej by bol zamestnanec pod vplyvom alkoholu alebo iných omamných a psychotropných látok, je zodpovedný za škodu v plnej výške. Ak by bola škoda zavinená zamestnancom úmyselne, zákon dáva právo zamestnávateľovi vyžadovať okrem

³¹ §178 Zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

³² §179 Zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

³³ §183 Zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

³⁴ §186 Zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

úhrady škody aj úhradu ušlého zisku. Pri stanovení hodnoty vzniknutej škody, musíme vychádzať z hodnoty poškodenej veci v čase vzniku škodovej udalosti. Ak by škodová udalosť vznikla spôsobením schodku alebo stratením zverených predmetov, je potrebné ju uhradiť v plnej výške. Paragraf 191 určuje dobu 1 mesiac ako obdobie, počas ktorého musí zamestnávateľ oznámiť a prerokovať so zamestnancom požadovanú náhradu škody.

Všeobecnú zodpovednosť zamestnávateľa za škodu definuje paragraf 192 nasledovnými usmerneniami:

„Zamestnávateľ zodpovedá zamestnancovi za škodu, ktorá vznikla zamestnancovi porušením právnych povinností alebo úmyselným konaním proti dobrým mravom pri plnení pracovných úloh, alebo v priamej súvislosti s ním. Zamestnávateľ nezodpovedá zamestnancovi za škodu na motorovom vozidle, vlastnom náradí, vlastnom zariadení a vlastných predmetoch potrebných na výkon práce, ktoré použil pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním bez písomného súhlasu zamestnávateľa.“³⁵ Ak nastane situácia v ktorej by zamestnanec pri odvracaní škody hroziacej zamestnávateľovi utrpí vecnú škodu, má nárok na jej odškodnenie a takisto na náhradu vynaložených nákladov na jej odvrátenie.

Spoločné ustanovenia o zodpovednosti zamestnávateľa za vzniknutú škodu zamestnancovi popisujú paragrafy 217 až 219. Paragraf 217 nám hovorí, že zamestnávateľ je „povinný nahradiť zamestnancovi skutočnú škodu, a to v peniazoch, ak škodu neodstráni uvedením do predchádzajúceho stavu. Ak ide o inú škodu na zdraví ako z dôvodu pracovného úrazu alebo choroby z povolania, platia pre spôsob a rozsah jej náhrady ustanovenia o pracovných úrazoch s tým obmedzením, že jednorazové odškodnenie pozostalým nepatrí.“³⁶

1.2.6 Postup stanovenia skutočnej škody a ušlého zisku

Ako vieme, znalecká prax do kategórie škoda zaraďuje dva pojmy, a to skutočná škoda a ušlý zisk. Skutočná škoda svojím pôsobením zapríčiňuje stratu hodnoty na majetku v dôsledku vzniku škodovej udalosti, či už na hnutel'nom alebo nehnuteľnom majetku

³⁵ §192 Zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

³⁶ §217 Zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

spoločnosti. V rámci hnutelného majetku pod ktorým rozumieme rôzne stroje a zariadenia, dopravné prostriedky a pod. môže nastať škodová udalosť už akýmkoľvek spôsobom, či už dopravnou nehodou alebo s nedostatočnou spôsobilosťou manipulovať so zariadením, ktorý je využívaný na podnikateľské účely. Škoda na nehnuteľnom majetku môže byť zapríčinená napríklad klimatickými zmenami, čo môže viesť k tomu, že nehnuteľnosť sa stáva nepoužiteľnou až pokiaľ nie je vzniknutá škoda odstránená. Jej odstránenie podnecuje tvorbu ďalších nákladov, ktoré súvisia s jej odstránením a sú súčasťou konečnej hodnoty vyčíslenej škody. Pri väčších škodách, ktoré môžu spôsobiť prerušenie prevádzky sa do výšky skutočnej škody prirátavajú aj nepokryté fixné náklady, ktoré súvisia s poškodeným majetkom. Pod pojmom ušlý zisk budeme rozumieť skutočnosť, pri ktorej nedošlo k rozmnoženiu majetku podniku. Ušlý zisk vzniká pri časovo obmedzenom prerušení prevádzky. Môže ísť o rôzne situácie prírodných a klimatických vplyvov, v dôsledku poškodenia veci a následne prerušenie prevádzky alebo v dôsledku nekvalitne vykonanej práce.³⁷ V tomto prípade ušlý zisk má formu rozdielu hospodárskeho výsledku dosiahnutého po vzniku danej škodovej udalosti. V niektorých prípadoch môžeme považovať ušlý zisk ako stratu hodnoty podniku. Väčšinou ide o prípady, keď sú následky škodovej udalosti nezvratné do takej miery, že podnik je nútená ukončiť svoju podnikateľskú činnosť natrvalo, alebo na také obdobie, ktoré zapríčini jeho trvalé zníženie príjmov. Najčastejším prípadom sú neoprávnene vyhlásené konkurzy alebo porušenie zákazu konkurencie.

Ušlý zisk nastáva aj v prípade porušenia zmluvných podmienok alebo zákonných predpisov.

Ušlý zisk vzniká aj napríklad pri dopravných nehodách, kedy poškodený dopravný prostriedok využívaný na podnikateľské aktivity nemôže byť využívaný v dôsledku škodovej udalosti, príjmy, ktoré by mohli byť realizované v prípade predídienia nehody budú tvoriť ušlý zisk. Ušlý zisk bude tvorený až po dobu, kedy je auto nepojazdné a opravované v servise.³⁸

Podoby ušlého zisku z podnikateľskej činnosti môžu byť rôzne a vyčíslované rôznymi spôsobmi, pretože ušlý zisk sa môže odvíjať ako od jednorazových stratených

³⁷ MAJDÚCHOVÁ, H. a kol. Prieniky znaleckých odborov v procese znaleckého dokazovania : Zborník vedeckých statí. Vyd. Žilina : Žilinská univerzita v Žiline, 2012. 128 s. ISBN 978-80-554-0501-8

³⁸ MARKOVÁ, A. Rozsudok v mene Slovenskej Republiky – 6 OBO 187/2007 [elektronický zdroj]. Najvyšší súd, 2017. [Cit 08-02-2020]. Dostupné na: <https://www.nsud.sk/data/att/12753.pdf>

príjmov z individuálnych podnikateľských aktivít, tak od relatívne pravidelne dosahovaného zisku z priebežne vykonávaných činností.³⁹

Ak chce podnik získať náhradu ušlého zisku, musí ho najprv vyčíslit' a potom dokázať, že táto suma je reálny zisk o ktorý podnik prišiel v dôsledku škodovej udalosti. V prípade, že súd uzná, že poškodenému vznikol ušlý zisk, je potrebné zistiť výšku ušlého zisku. Pri výpočte jeho výšky je podstatné, k akému reálne dosiahnuteľnému, majetkovému prospechu mohlo prísť, ak by škodca svojou činnosťou tomu nezabránil. Stanovenie výšky ušlého zisku býva vykonávané znalcami v dvoch odboroch:

- Ekonómia a manažment podniku
- Ekonomika a riadenie podniku

„Stanovenie výšky ušlého zisku by mal vykonávať znalec v odbore 09 00 00 Ekonómia a manažment – Odvetvie 09 03 00 Kontrolling. Vyčíslenie ušlého zisku nie je upravené v znaleckých predpisoch, ušlý zisk je však čiastkovo upravený v niektorých právnych prepisoch.“⁴⁰

1.2.7 Postupy stanovenia skutočnej majetkovej škody

Pri určovaní výšky skutočnej škody musí znalec vychádzať z predpisov, ktoré upravujú ohodnocovanie škody, prípadne použiť odbornú literatúru pretože určenie výšky skutočnej škody neupravuje žiadna vyhláška alebo znalecký posudok. Pri ohodnocovaní skutočnej škody je potrebné, aby znalec vychádzal z podkladov, na základe ktorých vykonáva ohodnocovanie. Preukázanie hodnovernosti doložených podkladov zadávateľom je podstatou celého znaleckého posudku pretože čo i len malá chyba môže výrazne ovplyvniť výsledok stanovenej výšky škody odborným znalcom.

Procesy vyčíslovania vzniknutej škody sú podmienené druhom majetku, na ktorom vznikla škoda. Pri nehnuteľnom majetku, ktorý tvoria hlavne stavby a pozemky vykonávajú ohodnocovanie hlavne znalci príslušného odboru 37-00-00 Stavebníctvo. Pri ohodnocovaní daného majetku znalci zohľadňujú obstarávaciu cenu majetku, jej životnosť a opotrebenie.

³⁹ HARUMOVÁ, A Prístup znalca pri stanovení hodnoty ušlého zisku [elektronický zdroj] SME, 2018 [cit. 08-02-2020] Dostupné na: <https://harumova.blog.sme.sk/c/479846/prístup-znalca-pri-stanovení-hodnoty-usleho-zisku.html>

⁴⁰ HARUMOVÁ, A Prístup znalca pri stanovení hodnoty ušlého zisku [elektronický zdroj] SME, 2018 [cit. 08-02-2020] Dostupné na: <https://harumova.blog.sme.sk/c/479846/prístup-znalca-pri-stanovení-hodnoty-usleho-zisku.html>

Pri určovaní výšky škody, môže byť využitá aj metóda vyčíslenia nákladov, ktoré sú spojené s uvedením daného majetku do pôvodného stavu.⁴¹ V prípade škodovej udalosti ak je tento majetok využívaný na sprostredkovanie služieb (nájomné), vzniká podniku aj ušlý zisk.

Hnuteľný majetok podniku tvoria hlavne stroje a zariadenia, ktoré má podnik zaradené v účtovníctve. Ak nastane škoda na hnuteľnom majetku, vo väčšine prípadov nevzniká podniku len škoda, ale aj ušlý zisk, nakoľko slúži tento majetok na podnikateľské účely a môže obmedzovať podnikateľskú aktivitu. Škody na krátkodobom finančnom majetku napríklad schodok, krádež hotovosti alebo problémy finančných inštitúcií, kde má podnik uložené peniaze, sú vyčíslené na základe pokladničnej evidencie, alebo elektronického bankovníctva, kde podnik môže zistiť presnú výšku škody, dátum a čas, kedy táto škoda vznikla. Pri dlhodobom finančnom majetku škoda vzniká napríklad pri nedodržaní zmluvných podmienok alebo niektorého z ustanovení zákona o cenných papieroch, Občianskeho zákona, Obchodného zákonníka, Zákona o burze cenných papierov, Zákona o kolektívnom investovaní, Zákona o dlhopisoch a pod.⁴²

1.2.8 *Postupy stanovenia ušlého zisku*

Postup vhodnej metódy pri určovaní výšky ušlého zisku je vždycky v kompetencii znalca, ktorý sa rozhodne ktorú z metód použije a následne ju vedel odôvodniť a obhájiť. Pri výpočtoch ušlého zisku sa znalec zameriava na potencionálny zisk, ktorý by podnik obdržal nebyť škodovej udalosti. Teda pri určovaní výšky ušlého zisku sa zameriavame an výsledok hospodárenia, ktorý podnik skutočne dosiahol a na výsledok hospodárenia, ktorý by reálne dosiahol nebyť škodovej udalosti. Z toho vyplýva, že ušlý zisk je rozdielom reálneho výsledku hospodárenia a hypotetického výsledku hospodárenia, ktorý by podnik dosiahol nebyť škodovej udalosti.

K strate hodnoty podniku dochádza, ak podnik z dôvodu škodovej udalosti nemôže ďalej pokračovať v podnikateľskej činnosti natrvalo, alebo na také obdobie, ktoré zapríčini trvalé zníženie príjmov podniku.

⁴¹ HARUMOVÁ, A Prístup znalca pri stanovení hodnoty ušlého zisku [elektronický zdroj] SME, 2018 [cit. 08-02-2020] Dostupné na: <https://harumova.blog.sme.sk/c/479583/problematicky-pristup-znalca-pri-stanoveni-hodnoty-skody.html>

⁴² HARUMOVÁ, A Prístup znalca pri stanovení hodnoty ušlého zisku [elektronický zdroj] SME, 2018 [cit. 08-02-2020] Dostupné na: <https://harumova.blog.sme.sk/c/479583/problematicky-pristup-znalca-pri-stanoveni-hodnoty-skody.html>

Existujú tri všeobecne uznávané prístupy používané pri výpočte stratenej hodnoty podniku. Ide o prístupy, ktoré sú založené na majetku podniku, na jeho výnosoch a na trhu v ktorom sa podnik nachádza. Pri každom z týchto prístupov znalec vykonáva ocenenie podnikovej hodnoty k obdobiu pred vznikom škodovej udalosti a po vzniku škodovej udalosti. Rozdielom týchto dvoch hodnôt je stratená hodnota podniku.

Pri využívaní prístupu založeného na majetku znalec oceňuje všetky položky majetku podniku, ktorými podnik disponuje a ich súčtom znalec získava súhrnu hodnotu aktív podniku. Ak chce znalec vyčíslieť hodnotu vlastného kapitálu, musí odrátať od tejto sumy všetky záväzky a dlhy podniku. Ide o prístup, ktorý nie je priamo zameraný na výnosy podniku a jeho užitočnosť je hlavne preukázaná v nevýrobných podnikoch.

Metódy majetkového prístupu:

- Metóda účtovnej hodnoty,
- Metóda substančnej hodnoty,
- Metóda likvidačnej hodnoty

Pri trhovom prístupe oceňovania podniku sa používajú konkrétne ceny a trhové hodnoty príbuzných podnikov na trhu. Pre korektné stanovenie hodnoty podniku je rozhodujúce aby medzi podnikmi, ktoré sú porovnávané sa nachádzali z časti malé rozdiely napríklad z hľadiska právnej formy, produktového radu, veľkosti podniku a pod. Z hľadiska prístupu k informáciám o konkurencii, tento spôsob môže byť relatívne komplikovaný.

Metódy trhového prístupu:

- Odvodenie hodnoty podniku z údajov o podnikoch na burze
- Porovnanie s podobnými podnikmi, u ktorých je ich hodnota známa
- Odvodenie hodnoty podniku na základe porovnateľných transakcií

Prístup založený na výnosoch podniku je založený na stanovení reálneho výnosu pre vlastníka. Toto oceňovanie zahŕňa určenie výšky reálneho výnosu, zohľadňovanie faktorov, ktoré by mohli určitým spôsobom ovplyvniť predpokladaný vývoj a stanovenie súčasnej hodnoty týchto výnosov za predpokladu, že prevádzka podniku je nepretržitá. Teda hodnota podniku sa určuje ako súčasná hodnota jeho budúcich výnosov.

Metódy výnosového prístupu:

- Metóda diskontovaných peňažných tokov,
- Metóda kapitalizovaných čistých príjmov,
- Metóda ekonomickej pridanej hodnoty (EVA)

1.3 Podstata nákladov, výnosov a výsledku hospodárenia pre potreby stanovenia ušlého zisku

Hlavným cieľom podnikania podniku je dosahovanie primeraného zisku pri korektnej hospodárskej súťaži. A preto súčasťou ekonomickej stránky sú vynaložené náklady, dosiahnuté výnosy a výsledok hospodárenia.

Preto ak dôjde ku škodovej udalosti je potrebné aby znalec dokázal identifikovať jednotlivé zložky nákladov a výnosov, ktorých sa dotýka vznik škodovej udalosti a dôkladne analyzoval ich ekonomickú podstatu a mohol vyčíslit' ušlý zisk. Informácie o výnosoch a nákladoch, o ich štruktúre a zmenách znalec môže získať z účtovnej závierky a to z výkazu ziskov a strát.

1.3.1 Náklady

Pre dosiahnutie zisku, podnik musí vykonávať určité činnosti, ktoré zabezpečujú transformáciu ekonomických zdrojov z ktorých plynú určité výkony podniku. Ekonomické zdroje môžu mať charakter nákladov, ktoré sú vyjadrené peňažným ocenením a medzi ktoré môžeme zaradiť napríklad materiál, pracovná sila a podobne.

Dôležité je porozumieť, ktoré z týchto nákladov sa podieľali na tvorbe zisku alebo straty, ako ich môžeme členiť, kde a za akým účelom vznikli.

Pre získanie dôverného obrazu efektivity podniku vo výsledku hospodárenia je potrebné zabezpečiť aby náklady a výnosy vecne a časovo súviseli inak by výsledok hospodárenia stratil svoju vypovedaciu hodnotu.

Náklady sú hlavným indikátorom zisku podniku. Výška zisku priamo závisí od efektívneho využívania ekonomických zdrojov (nákladov) a taktiež majú vplyv na výrobný potenciál firmy.

Aj keď v ekonomickej teórii sú náklady peňažným vyjadrením spotreby ekonomických zdrojov, je dôležité si uvedomiť, že sa nejedná o peňažný výdavok. Náklad bezprostredne vzniká až v transformačnom procese na výkony alebo pri bezprostrednej ekonomickej činnosti podniku. Ich odlišnosti môžeme zobrazit' na príklade obstarania

materiálu, kde podnik obstaráva materiál na výrobu produktu, podnik zaplatí za daný materiál, čo sa premietne v znížení peňažných prostriedkov (výdavok) ale tento materiál sa ešte nestáva nákladom až pokiaľ nedôjde k jeho transformácií na výkony.⁴³

Pri výdavkoch a nákladoch v určitých prípadoch nastáva večný a časový nesúlad.

„Časový nesúlad je spôsobený tým, že reálne výdavky sú uskutočňované v inom účtovnom období ako je ich vecná súvislosť s uskutočňovanými výkonmi.“

Náklady budúcich období sú súčasťou účtovania podnikov a účtovných jednotiek, pričom ide o výdavky, ktoré sa týkajú nákladov v budúcich obdobiach a ktoré sú platené vopred. Príkladom sú napríklad vopred platené nájomné, poisťné, úroky alebo iné finančné plnenie, ktoré slúži na naplnenie budúcich záväzkov.

Podľa zákona 431/2002 sa nákladom rozumie: „zníženie ekonomických úžitkov účtovnej jednotky v účtovnom období, ktoré sa dá spoľahlivo oceniť“,“⁴⁴

Podľa zákona 431/2002 sa výdavkom rozumie: „úbytok peňažných prostriedkov alebo úbytok ekvivalentov peňažných prostriedkov účtovnej jednotky“,“⁴⁵

Členenie nákladov

Náklady v podniku majú viacero rozdelení na základe ktorých špecifikujeme ich významnosť respektíve účel a akým spôsobom zasahujú do činnosti podniku. Podnik môže deliť náklady podľa druhového členenia nákladov, podľa kalkulačného členenia nákladov, podľa závislosti od objemu výroby a podľa oblasti činnosti podniku

Druhové členenie nákladov člení náklady podľa ekonomicky rovnorodých nákladových druhov. Ide o spôsob členenia nákladov, ktorý nám ukazuje z akého prostredia vznikli tieto náklady a aký majú charakter. Pri druhovom členení môžeme deliť náklady na:

- Prvotné (externé) – Vychádzajú zo spotrebovaných výrobných faktorov, ktoré majú príbuzné znaky a sú vyjadrené v peňažných jednotkách. Tieto nákladové druhy vstupujú do podnikového reprodukčného procesu z okolia podniku napríklad (spotreba materiálu na určitý druh výrobku)
- Druhotné (interné) – tieto náklady vznikajú vo vnútri podniku spotrebou vlastných výkonov iných vnútroorganizačných útvarov. Označujú sa ako zložené náklady,

⁴³ SYNEK, M. a kol. Manažérska ekonomika: 5 aktualizované a doplnené vydání. 5 vyd. Praha : Grada Publishing, 2011 471 s. ISBN 9788024734941

⁴⁴ § 2 Zákona č. 431/2002 Z. z. Zákon o účtovníctve v znení neskorších predpisov

⁴⁵ § 2 Zákona č. 431/2002 Z. z. Zákon o účtovníctve v znení neskorších predpisov

pretože ich možno rozložiť na pôvodné nákladové druhy, napríklad (preprava = pohonné hmoty + mzda zamestnanca + oprava, údržba)

Kalkulačné členenie nákladov je členenie nákladov podľa položiek kalkulačného vzorca. Pri tomto členení sa premieta vzťah medzi celkovými vynaloženými nákladmi podniku a vyrábanými výkonmi kde podstatou je priradenie príslušnej časti každého nákladového druhu a príslušnej časti vnútropodnikového nákladu na konkrétny výkon. Toto členenie nákladov prevažne využívajú manažéri podniku za účelom rozhodovania o výrobe výrobkov a zabezpečovaní podnikových procesov. Takisto poskytuje informácie o rentabilite jednotlivých výkonov podniku. Z pohľadu kalkulačného členenia členíme náklady na:

- Priame náklady – tieto náklady bezprostredne súvisia s určitým výkonom a dajú sa priamo určiť na aký výkon boli vynaložené. (spotreba dreva na výrobu stoličky)
- Nepriame náklady – sú pre všetky výkony spoločné, nedajú sa priamo určiť na výrobu akého výkonu boli vynaložené a na koľko sa nedajú jednoznačne priradiť k jednotlivým výrobkom (režijné náklady). Pridelujú sa pomocou príčinnej súvislosti.⁴⁶

Režijné náklady môžeme rozdeľovať z viacerých hľadísk:

- Výrobná réžia – spoločné výrobné náklady, ktoré súvisia s riadením a obsluhou výroby, a ktoré nemožno priamo určiť na kalkulačnú jednotku (spotreba energie, odpisy strojov, oprava, údržba)
- Správna réžia – sú to spoločné náklady v rámci celého podniku, ktoré sa nezahrnuli do výrobného režie. Tieto náklady súvisia s riadením a správou podniku (mzdové náklady zamestnancov správy, spotreba energie mimo pracovných priestorov)
- Odbytová réžia – predstavujú náklady na skladovanie zásob, mzdy pracovníkov odbytu, náklady na reklamu, predaj, expedíciu.

Náklady podľa závislosti od objemu výroby možno deliť na 2 druhy nákladov:

1. Variabilné náklady – menia sa v závislosti od objemu výroby.

Pri variabilných nákladoch treba sledovať spôsob ich zmeny na jednotku výkonu a preto ich možno deliť do viacerých skupín a to na:

- a. Proporcionálne VN - kde objem variabilných nákladov sa vyvíja rovnako ako objem výkonov, čo znamená že ak rastie jednotka výkonu rastú aj variabilné náklady v rovnakom objeme a naopak

⁴⁶ BOGYOVÁ, E. – GROFČÍKOVÁ, J. Kontroling v malých a stredných podnikoch, Banská Bystrica : Ekonomická fakulta, Univerzita Mateja Bela, 2011. 228 s ISBN 978-80-557-0294-0

- b. Neproporcionálne VN – objem variabilných nákladov sa vyvíja nesúmerne s objemom výkonov preto ich možno rozdeľovať na podskupiny nadproporcionálne a podproporcionálne. Pri nadproporcionálnych nákladoch rastie objem výroby pomalšie ako samotné náklady. Pri podproporcionálnych je to naopak.⁴⁷
2. fixné náklady – sú náklady, na ktoré objem produkcie v rámci určite výrobnéj kapacity nevplýva. Preto tieto náklady sa zmenou objemu produkcie nemenia. Pri konkrétnej výrobnéj kapacite ich môžeme rozdeliť na:
- a. Využité fixné náklady – predstavuje objem fixných nákladov, ktoré sú pri určitej výrobnéj kapacite naozaj využité
 - b. Nevyužité fixné náklady – predstavuje objem fixných nákladov, ktoré nie sú pri určitej výrobnéj kapacite využité

I keď vo fixných nákladoch nedochádza k výrazným zmenám, ich objem sa môže zmeniť a to v závislosti od objemu výrobnéj kapacity avšak nemenia sa jednotkovo, ale tzv. skokom.⁴⁸ Ak vznikne škodová udalosť, do výšky škody sa zahŕňajú aj nepokryté fixné náklady. Predstavuje to takú časť fixných nákladov, ktorú podnik v prípade neexistencie škodovej udalosti mohol pokryť zo vzniknutých výnosov. V prípade variabilných nákladov premietanie do výšky skutočnej škody nie je správne, nakoľko počas zastavenia výroby sa variabilné náklady nespotrebovávajú ako je to v prípade fixných nákladov.

1.3.2 Výnosy

Predstavujú peňažné prostriedky, ktoré podnik získava zo všetkých svojich činností, ktoré vytvárajú tieto príjmy za určité obdobie aj v prípade, že peňažné prostriedky boli inkasované v inom období. Príjmy a výnosy sa odlišujú charakterom a dňom vzniku, keďže výnos vzniká dňom zaúčtovania. Výnosy vznikajú momentom predaja tovaru alebo služieb a vystavením faktúry k danému účtovnému prípadu. Príjmy vznikajú inkasom vystavenej

⁴⁷ MÍKA, V. Mikroekonómia. 1 vyd. Žilina : Žilinská univerzita v Žiline, 2005. 114 s. ISBN 80-8070-113-X

⁴⁸ BOGYOVÁ, E. – GROFČÍKOVÁ, J. Kontroling v malých a stredných podnikoch, Banská Bystrica : Ekonomická fakulta, Univerzita Mateja Bela, 2011. 228 s ISBN 978-80-557-0294-0

faktúry. Výnosy zahŕňajú taktiež zmenu stavu zásob vlastnej výroby a aktiváciu. Tieto položky nepredstavujú reálne inkaso peňažných prostriedkov.

Výnosy môžeme deliť na druhové a účelové členenie. Pri druhom členení výnosov sa rozdelenie zhoduje so štruktúrou nákladov vo výkaze ziskov a strát na:

- Prevádzkové výnosy – predstavujú tržby za predané výkony, zmena stavu vnútroorganizačných zásob, aktivácia výkonov vlastnej výroby a ostatné výnosy
- Finančné výnosy – predstavujú také výnosy, ktoré boli získané z finančných investícií, rôznych kapitálových účasti a ostatných finančných činnosti.

Pri účelovom členení výnosov dochádza k priradzovaniu výnosov ku konkrétnym výkonom, ktoré umožnili ich dosiahnutie. Na základe tohto členenia môžeme hodnotiť prínosy jednotlivých výrobkov a služieb k výsledku hospodárenia podniku ako celku.⁴⁹

Podľa zákona o účtovníctve⁵⁰ definujeme výnosy ako: „zvýšenie ekonomických úžitkov účtovnej jednotky v účtovnom období, ktoré sa dá spoľahlivo oceniť“.

Príjmy sú definované ako: „prírastok peňažných prostriedkov alebo prírastok ekvivalentov peňažných prostriedkov účtovnej jednotky“. Podľa tohto zákona môžeme vidieť jasný rozdiel medzi výnosmi a príjmy v tom, že výnosy nám prinášajú len ekonomické úžitky, z ktorých plynú ďalej príjmy.

Najdôležitejšou a spravidla najväčšou položkou podnikových výnosov sú tržby podniku. Tržby predstavujú významný finančný zdroj na úhradu vzniknutých nákladov, daňových poplatkov a dividendových platieb. Tržby taktiež slúžia ako hlavný zdroj pre rozvoj podniku a jeho celé riadenie. Výška tržieb závisí od objemu produkcie výrobkov alebo poskytnutých služieb a dopyt po nich, cena jednotlivých výrobkov a služieb, pohľadávková politika podniku a konkurenčná pozícia podniku na trhu.

1.3.3 *Výsledok hospodárenia*

Výsledok hospodárenia je obrazom hospodárenia podniku. Odráža všetky podnikové činnosti na základe ktorých môže vzniknúť strata alebo zisk. Zisk alebo strata závisí na spôsobe využívania podnikových zdrojov, ktoré môžu byť využité efektívne alebo

⁴⁹ MÍKA, V. Mikroekonómia. 1 vyd. Žilina : Žilinská univerzita v Žiline, 2005. 114 s. ISBN 80-8070-113-X

⁵⁰ Zákon č. 431/2002 Z. z. Zákon o účtovníctve v znení neskorších predpisov

neefektívne, a môže dosahovať stratu, čím nie je splnená ani základná podmienka definície podnikateľskej činnosti. Výsledok hospodárenia sa vypočítava z výsledovky ako rozdiel výnosov a nákladov. Všeobecný vzorec pre výpočet výsledku hospodárenia:

$$VH = V - N$$

Kde:

V – celkové výnosy za podnikateľskú činnosť za sledované obdobie

N – celkové náklady za podnikateľskú činnosť za sledované obdobie

Ak sú celkové výnosy vyššie v pomere z celkovými nákladmi podniku, výsledok hospodárenia bude produkovať zisk. V opačnom prípade ak budú výnosy nižšie v pomere k nákladom, výsledok hospodárenia podniku bude produkovať stratu.

Za zisk môžeme považovať tú časť výnosov, ktorá ostáva po úhrade všetkých nákladov podniku a je základom pre výpočet dane z príjmov a dividend. Je to najznámejší ukazovateľ prosperity podniku.

Hlavným poskytovateľom zdrojov na investovanie do budúceho vývoja podniku je zisk. Jeho nedostatok môže viesť k zániku celého podniku. Z filozofického hľadiska motivuje priemysel a podnikateľov k inováciám a neustálemu vývoju a napredovaniu.

Dôležitým faktorom je si uvedomiť, že zisk nie je presným odrazom toho, koľko peňazí spoločnosť získala počas sledovaného obdobia. Výsledná položka výkazu ziskov a strát a teda zisk, zvyčajne zahŕňa aj nepeňažné výdavky ako napríklad odpisy. Takisto treba mať na pamäti, že zmeny účtovných metód môžu výrazne ovplyvniť zisk a tieto zmeny nemusia mať nič spoločné so skutočnou činnosťou podniku.

Aby znalec mohol vypočítať výšku ušlého zisku, ktorý má formu nedosiahnutého výsledku hospodárenia, musí sledovať výrobné plány a odhady, ktoré spoločnosť mala naplánované na dané obdobie. Na základe týchto dokumentov s prihliadnutím na minulý vývoj podniku je možné určiť približnú výšku výnosov a nákladov, ktoré by podnik za normálnych okolností dosiahol nebyť škodovej udalosti.

Najčastejšie doklady využívané znalcom pri výpočte ušlého zisku:

- Príslušné dokumenty preukazujúce vznik škody a ušlého zisku a pod. Podľa potreby a charakteru škody a v prípade ušlého zisku ďalšie podklady:
- Účtovná závierka – Súvaha a Výkaz ziskov a strát (výsledovka),
- Výkaz o peňažných tokoch (Cash Flow).

- Výročná správa a informácie o charaktere podniku,
- Audítorská správa (ak je k dispozícii),
- Rozbory o výsledkoch prevádzkovej činnosti: o výkonoch, tržbách, nákladoch,
- Finančný plán alebo podnikateľský zámer,
- Plán rozvoja a investícií,
- Analýza trhu a odbytu,
- Analýza očakávaných výnosov,
- Analýza vývoja nákladov,
- Analýza vývoja stavu zásob surovín a materiálov,
- Analýza vývoja spotreby energie, vývoj obchodných zásob,
- Vplyv prevádzkovej činnosti na životné prostredie a z toho plynúce budúce
- Výdavky a ich analýza,
- Finančná analýza vlastného a cudzieho kapitálu,
- Stav a vývoj úverov, ich splatenia a úrokov,
- Likvidita pohľadávok,
- Vývoj diskontnej sadzby, a pod.

Tieto dokumenty spravidla by mala poskytnúť spoločnosť znalcovi, pri dokazovaní určitej škody alebo zisku, ak tak nie je, je potrebné aby si znalec tieto dokumenty vyžiadal od spoločnosti bezprostredne sám. Každý z dokumentov uľahčuje spôsob výpočtu danej problematiky.

2 Cieľ práce

Hlavný cieľom diplomovej práce je zistiť prostredníctvom výpočtov vzniknutej škody a ušlého zisku celkovú hodnotu ujmy, ktorú spoločnosť VIARD s. r. o. musela znášať vplyvom škodovej udalosti, zo dňa 01.01.2019. Podľa súčasných štatistík a aktivít súdnictva môžeme s určitosťou povedať, že v súčasnosti sa stretávajú podniky čoraz viac s pojmom ušlý zisk a škodová udalosť. Väčšinou sa jedná o výrobné podniky alebo o podniky poskytujúce služby. V našom prípade ide o výrobný podnik. Pre splnenie hlavného cieľa je potrebné si stanoviť čiastkové ciele, ktoré sú rozdelené do teoretickej časti a praktickej časti.

Čiastkový cieľ teoretickej časti spočíval vo vymedzení základných pojmov z občianskeho, obchodného, ekonomického a trestného hľadiska, ako škoda, ušlý zisk, škodová udalosť, náhrady škody a pod., ktoré potrebuje znalec pri znaleckom dokazovaní a vyčíslení spôsobenej škody a ušlého zisku.

V ďalšom prípade bolo potrebné vymedziť pojmy náklady, výnosy a výsledok hospodárenia, ktoré úzko súvisia s ušlým ziskom, jeho stanovením a jeho dokazovaním. Vďaka týmto veličinám môžeme vypočítať hypotetické náklady a výnosy, ktorý by podnik vynaložil nebyť škodovej udalosti.

Ďalším významným faktorom bolo si určiť čiastkové ciele praktickej časti diplomovej práce, a to v postupnom slede:

1. Stručná charakteristika spoločnosti v oblasti stručnej histórie, súčasnosti, jej organizačnej štruktúry, pre stanovenie ušlých nákladov významnou časťou sú informácie o produkcii a stručný ekonomický opis súčasnosti, vízie a strategické zamerania, ktoré sú taktiež dôležité v znaleckom dokazovaní.
2. Popis škodovej udalosti, ktorá spôsobila vznik škodovej udalosti a vznik ušlého zisku
3. V ďalších častiach ide o výpočet skutočnej škody, ktorá bola spôsobená podniku, výpočtu ušlých nákladov a výnosov plynúce z investície, ktorá by bola zrealizovaná nebyť škodovej udalosti.
4. Stanovenie hodnoty ušlého zisku a stanovenie konečnej majetkovej ujmy, ktorej sa dopustila talianska spoločnosť PIARROTTOLEGNO s. p. a.

Hlavný cieľ diplomovej práce stanovenia hodnoty ušlého zisku v dôsledku vzniku škodovej udalosti, bude splnený za predpokladu, že všetky čiastkové ciele budú splnené, ktoré sme si určili.

3 Metodika práce

Skúmaným objektom na účely stanovenia hodnoty ušlého zisku je spoločnosť VIARD s. r. o. so sídlom na východe Slovenska na okraji malej dediny Udavské. Spoločnosť patrí do sféry spracovateľského priemyslu a je výrobným podnikom vyrábajúcim nábytkárske prířezy na rôzne účely. Postupy stanovenia hodnoty ušlého zisku pozostávajú z jednotlivých samostatných, avšak na seba nadväzujúcich častí, ktoré v konečnom dôsledku tvoria jeden kompletný celok. Pri plnení hlavného cieľa, sme najprv potrebovali splniť všetky čiastkové ciele, ktoré sme sa snažili plniť pomocou viacerých všeobecných a špecifických metód skúmania.

Medzi všeobecné metódy sme použili metódy syntézy a analýzy. Zmyslom analýzy bolo štúdium odbornej literatúry a zákonov kde bolo potrebné presne určiť, či daná problematika spĺňa charakter, ktorý upravujú zákony a či v podniku, ktorý bol zasiahnutý škodovou udalosťou je možné vyčísliť náhradu škody a ušlý zisk. Interpretácia a dokazovanie škodových udalostí je úzko späté s porovnávaním a významom jednotlivých zákonov, preto je nevyhnutnou súčasťou samotné štúdium týchto zákonov, ktoré sme uviedli v teoretickej časti. Následne sme pomocou syntézy zhrnuli všetky získané poznatky do jedného celku.

V teoretickej časti práce sú uvedené príslušné zákony podľa Slovenskej legislatívy a jednotlivé postupy stanovenia ušlého zisku. Metódou dedukcie sme, predpokladali, že isté spôsoby stanovenia hodnoty ušlého zisku, taktiež využijeme aj v podmienkach nami vybraného podniku.

Pomocou metódy abstrakcie sme si definovali hlavný cieľ diplomovej práce a čiastkové ciele, ktorých dôležitosť je cestou k splneniu hlavného cieľa. Čiastkové ciele boli zostavené tak ako i v teoretickej časti, tak i v praktickej časti pomocou, ktorých budeme vykonávať dokazovanie vo veci stanovenia hodnoty škody a ušlého zisku.

Najdôležitejšou kapitolou diplomovej práce sú samotné výsledky práce. Pri tejto kapitole budeme využívať viacero špecifických vedeckých metód, analýz, štatistík, grafických metód (grafy, tabuľky, schémy, obrázky), prostredníctvom ktorých sa pokúsime stanoviť hodnoty škody, hodnotu ušlého zisku a tak celkovú majetkovú ujmu, ktorú podnik utrpel z dôvodu vzniku škodovej udalosti.

4 VÝSLEDKY PRÁCE

4.1 Charakteristika spoločnosti VIARD spol. s r. o.

Spoločnosť VIARD spol. s r. o. bola založená v roku 2000 odpredaním podielu jedného z konateľov spoločnosti UDAVA a. s.. Spoločnosť vystupovala do roku 2013 pod obchodným menom VIARD – H s. r. o. a bola odkúpená vtedajším prokuristom spoločnosti a jej súčasným konateľom. Spoločnosť vykonáva svoju podnikateľskú činnosť so sídlom na východe Slovenska na okraji dediny Udavské. Spoločnosť vykonáva činnosť spracovateľského priemyslu tzv. prvovýrobu, v odvetví drevárstva, ktorej produkty sa pohybujú tak ako na území Slovenska tak i medzinárodne a to konkrétne v štátoch ako Taliansko, Rumunsko, Poľsko, Rakúsko, Česká republika a ďalšie. Úlohou spoločnosti je najmä výroba produktov pre výrobné podniky v oblasti nábytku a pod. a ostatné služby s tým spojené. Cieľom spoločnosti je vyrovať sa konkurencií v podobe investovania do novovzniknutých technológií a ich aplikácia na znižovanie nákladov a zvýšenia tak konkurenčnej výhody.

4.1.1 *Predmet podnikania*

Spoločnosť je podľa SK NACE zaradená do skupiny 16100 – pílenie dreva, čo môžeme považovať aj za jej hlavnú činnosť. Do činností, ktoré spoločnosť vykonáva môžeme zaradiť:

- Výroba, nákup a predaj drevených výrobkov, porez drevnej hmoty, nákup a predaj dreva a výrobkov z dreva
- Sprostredkovanie obchodu
- Prenájom motorových vozidiel
- Prípravné práce pre stavbu
- Približovanie dreva
- Prevádzkovateľ nákladnej cestnej dopravy

Okrem týchto základných činností, podnik vykonáva aj vedľajšie činnosti, ktorými svojím spôsobom môžu vytvárať zisk, ako napríklad, poradenstvo v oblasti lesníctva a poľovníctva.

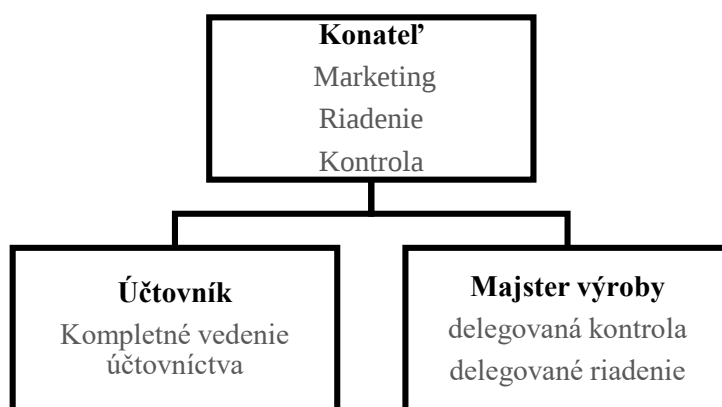
4.1.2 Organizačná štruktúra

Z hľadiska organizačnej štruktúry sa podnik zaraďuje medzi malé podniky⁵¹ s celkovým počtom zamestnancov 46. Podnikové činnosti sú prevažne vykonávané v skupinách s počtom osôb na jednu skupinu – 2. Celkovo v oblasti výroby pôsobí 18 skupín s celkovým počtom osôb 36. Ostatný zamestnanci sa nezúčastňujú výroby priamo a zastávajú tieto funkcie:

- Obsluha vysokozdvížneho vozíka – 2 osoby
- Majster výroby – 1 osoba
- Účtovník – 1 osoba
- Vodič kamiónu – 1 osoba
- Obsluha nákladných vozidiel – 2 osoby
- Servisný technik – 1 osoba
- SBS – 2 osoby

Organizačná štruktúra spoločnosti nie je formálne upravená, no vieme poskytnúť jej vizualizáciu.

Obrázok č. 1: Vizualizácia organizačnej štruktúry

Zdroj: Vlastné spracovanie

⁵¹ Malý podnik – hlavné kritérium: (10 až 49) zamestnancov, vedľajšie kritérium: Ročný obrat ($\leq 2\,000\,000,-$ €)

4.1.3 Produkcia

Čo sa týka produkcie v spoločnosti VIARD s. r. o., je zameraná hlavne na výrobu nábytkárskych prírezov a spracovanie odpadu. Z hľadiska spracovania dreva tzv. guľatiny, je nutné si uvedomiť, o aký typ dreveniny ide, o jej „zdravotný stav“, ktorým táto drevenina disponuje, šírkou, dĺžkou a schopnosťou jej spracovania, môže ísť napríklad o tvrdosť dreveniny. Preto nie je možné očakávať 100% výrobnú spracovateľnosť, ale je nutné rátať aj s odpadom. Podnik je schopný za jeden rok spracovať dreveniny v intervale (8000,13000) m³. Jeho produkcia je založená hlavne na spracovaní niekoľkých druhov drevenín:

Tabuľka č. 1: Druhy drevenín

Drevenina	Priemerná cena za m3	Produkcia
Buk	120,00 €	60%
Dub	150,00 €	20%
Jaseň	100,00 €	15%
Agát	130,00 €	2%
Smrek	100,00 €	3%

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ďalším faktorom vplývajúcim na celkovú výrobnú kapacitu je samotný vznik odpadu na m³, ktorý je uvedený v nasledujúcej tabuľke takto:

Tabuľka č. 2: Spracovateľnosť guľatiny

Množstvo	M. j.	Čistá produkcia v %	Odpad v %
1	m3	80	20

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri správnom využití odpadu môže podnik zabezpečiť jeho predaj, ktorého cena závisí od jeho využiteľnosti, charakteru a celkovej konzistencie. Z hlavnej knihy analytickej evidencie spoločnosti môžeme vidieť, že ide prevažne o tieto druhy odpadu:

- Piliny
- Bukové odrezky
- Palivové drevo

Ďalším zdrojom príjmov spoločnosti tvoria služby v oblasti prepravy. Netvorí avšak vysokú čiastku príjmov, ale patria medzi druhé najväčšie príjmy. Ich výška sa pohybuje

v intervale od 60 000,- € do 90 000,-€ ročne, pričom najväčšiu časť týchto príjmov pripadá na prepravu kamiónom, ktorého cena je fixne stanovená sadzbou – 0,40,-/km. Medzi ďalší zdroj príjmu patrí preprava nákladným autom s hydraulickou rukou, ktorého cena závisí od charakteru zákazky.

4.1.4 *Súčasný stav podniku, vízia, poslanie a strategické ciele.*

Pre zhodnotenie súčasného stavu spoločnosti VIARD s. r. o. si načrtujeme základne položky súvahy a výkazu ziskov pomocou nasledujúcej tabuľky a následne zhodnotíme jeho postavenie na trhu porovnaním ekonomických ukazovateľov spoločnosti s odvetvím. Pre zhodnotenie využijeme taktiež informácie získané konateľom spoločnosti o aktuálnej situácii podniku.

Tabuľka č. 3: Hlavné položky účtovnej závierky pre spoločnosť VIARD s. r. o. za obdobie 2016 až 2018.

Položka/Rok	2018	2017	2016
Spolu majetok	769 405	619 647	673 730
Neobežný majetok	363 085	268 740	320 240
Obežný majetok	405 121	350 060	351 070
Spolu vlastné imanie a záväzky	769 405	619 647	673 730
Vlastné imanie	343 737	331 164	305 864
Záväzky	425 668	288 483	367 866
Výnosy z hospodárskej činnosti spolu súčet	1 646 777	1 543 193	1 394 340
Náklady na hospodársku činnosť spolu	1 611 317	1 492 554	1 345 554
Osobné náklady	219 506	161 834	106 990
Odpisy	89 262	76 600	67 504
Výsledok hospodárenia z hospodárskej činnosti	35 460	50 639	48 786
Náklady na finančnú činnosť spolu	19 209	17 063	21 846
Výsledok hospodárenia z finančnej činnosti	-19 209	-17 063	-21 846
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie pred zdanením	16 251	33 576	26 940
Daň z príjmov	3 678	8 275	6 174
Výsledok hospodárenia za účtovné obdobie po zdanení	12 573	25 301	20 766

Zdroj: Vlastne spracovanie

Z tabuľky je možné vidieť, že podnik si udržiava kladný výsledok hospodárenia aj napriek vysokým nákladom z hospodárskej činnosti. Hlavnou príčinou nízkeho výsledku hospodárenia je uvalená nízka marža na produkty, keďže podnik sa pohybuje vo sfére

spracovateľského priemyslu. Aj napriek okolnostiam sa podnik snaží vyhľadávať nové technológie pre znižovanie nákladov a zvýšenie konkurencieschopnosti.

Z hľadiska majetku môžeme vidieť jeho nárast o viac ako 200 000,-€ aj keď spoločnosť v roku 2017 eviduje jeho pokles oproti predošlému roku. Hlavným dôvodom rastu majetku sú investície do technológií, ktoré podnik vykonal. Pokles majetku v roku 2017 bol zapríčinený odpismi. Za zvýšením obežného majetku zodpovedá zvýšenie podnikových zásob. V súčasnosti podnik investuje do viacerých projektov ako napríklad vlastné sušiarne na drevo a pod. Vďaka tomu dochádza k zvýšeniu nákladových úrokov a záväzkov. Pri nákladoch na hospodársku činnosť sme si samostatne uviedli osobné náklady, ktoré podnik musí vynaložiť aby mohol zabezpečiť plynulý transformačný proces a odpisy. Najväčšiu položku tvorí spotreba materiálu.

Podnik taktiež zaznamenáva každoročne zvýšenie tržieb, čo vypovedá o dobrej obchodnej taktike a stratégii, a zároveň o návratnosti investície, ktorá bola vykonaná koncom roka 2015 pri výstavbe a nákupe novej optimalizačnej pily.

Konečné zhodnotenie môžeme považovať za priaznivé, keďže podnik za posledné roky nevykazuje stratu a nastáva rast majetku aj vlastného imania. Ďalším parametrom hodnotenia, bude porovnávanie ekonomických ukazovateľov s odvetvím drevárstva na Slovensku. Porovnávanie odvetia sa uskutoční prostredníctvom 5 základných ekonomických ukazovateľov čím sú pomerové finančné ukazovatele rentability, likvidity, zadlženosti a aktivity. My budeme porovnávať predovšetkým tieto ukazovatele:

$$\text{Rentabilita vlastného imania - ROE (Return on Equity)} = \frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Vlastné imanie}}$$

$$\text{Rentabilita aktív – ROA (Return on Assets)} = \frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Aktíva}}$$

$$\text{Zisková marža} = \frac{\text{Čistý zisk}}{\text{Tržby}}$$

$$\text{Celková zadlženosť} = \frac{\text{Cudzí kapitál}}{\text{Celkový kapitál}}$$

$$\text{Bežná likvidita} = \frac{\text{Krátkodobý finančný majetok} + \text{krátkodobé pohľadávky} + \text{časové rozlíšenie}}{\text{Krátkodobé záväzky celkom}}$$

V nasledujúcej tabuľke porovnáme výsledky finančných pomerových ukazovateľ podniku s pomerovými ukazovateľmi za odvetvie:

Tabuľka č. 4: Finančné pomerové ukazovatele za podnik a odvetvie drevárstva

Finančný ukazovateľ	Odvetvové parametre	Podnikové parametre
ROA	-1,80%	3,66%
ROE	-4,10%	1,63%
Zisková marža	-1,90%	0,76%
Celková zadlženosť	56,50%	55%
Bežná likvidita	1,12	1,07

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z tabuľky vyplýva, že podnik v porovnaní s odvetvím si udržiava priaznivé výsledky. Pri ziskovej marži môžeme vidieť, že podnik si udržiava ziskovosť aj napriek tomu, že v odvetví vystupuje mnoho firiem, ktoré vykazujú hospodársku stratu. Je vidieť, že podnik sa snaží vytvárať hodnoty a pokračovať vo svojej činnosti aj napriek tomu, že vykazuje vysokú zadlženosť. Celková zadlženosť nám hovorí o podiele cudzieho kapitálu na celkovom kapitálu podniku. V literatúre možno nájsť odporúčania, podľa ktorých by sa tento podiel mal pohybovať okolo 50% resp. až do 70%. Je pravdou, že použitím cudzieho kapitálu (ktorý je lacnejší ako vlastný) a zvyšovaním jeho podielu v štruktúre zdrojov sa priemerná cena kapitálu znižuje. To však platí len do momentu, keď v dôsledku už príliš vysokého podielu cudzích zdrojov sa i jeho cena začne zvyšovať ako dôsledok reakcie veriteľov na zvyšujúce riziko. Odlišnosti vyplývajú z odvetvia ale i krajiny, kde podnik pôsobí. V našom prípade vieme, že podnik každoročne hľadá možnosti investovania do nových technológií, čo znamená pozitívnu reakciu v porovnaní s odvetvím. Jeho hodnota sa stále pohybuje pod priemerom odvetvia, a môžeme to zhodnotiť ako pozitívny jav. Čo sa týka bežnej likvidity, tá je oproti odvetviu mierne poklesnutá a tento pokles je hlavne spôsobený dobou obratu zásob, dobou inkasovania pohľadávok a dobou úhrady záväzkov. V podniku platí jav, že doba inkasovania pohľadávok je dlhšia ako doba úhrady záväzkov. Tento jav môžeme zhodnotiť z hľadiska podniku ako negatívny.

Víziou spoločnosti je vybudovať funkčnú a ekonomicky stabilnú firmu, ktorá bude konkurencieschopná aj pre zahraničné podniky. Jej základ spočíva vo výrobe kvalitných produktov bez ktorých, by podnik nemohol konkurovať aj na zahraničných trhoch. Cieľom podniku je vybudovať systém technológií, ktoré napomôžu k znižovaniu celkových nákladov a tak prinesú väčšiu ziskovosť podniku. Ďalším dôležitým cieľom je starostlivosť

o zamestnancov, keďže výroba zahŕňa rôzne požiadavky na ich bezpečnosť pri práci. Podnik chce aby zamestnanci mali zárobok primeraný výkonu, a za ktorý budú mať chuť pracovať, a pracovné podmienky, ktoré im umožnia bezpečné vykonávanie pracovných úloh. Len takto môžu ľudia vykonávať kvalitnú prácu a vytvárať hodnoty pre podnik.

Strategický zámer podniku bol už mnohokrát spomenutý v ponímaní investovania do nových technológií so zámerom znižovania nákladov a zvýšenia konkurencieschopnosti. Tento strategický cieľ je plánovaný podnikom na obdobie 5 rokov. Jeden zo strategických cieľov bolo nákup novej skracovacej pily pre zvýšenie výkonu a vytváranie nových obchodných vzťahov. Malo sa jednať o investíciu stroja Stori Mantel KP 500 Optim Skracovacia píla – optimalizačná.

Obrázok č. 2: Stori Mantel KP 500 Optim Skracovacia píla – optimalizačná.

Zdroj: drevari, inzercia Stori Mantel KP 500 Optim Skracovacia píla – optimalizačná, [elektronický zdroj] Česká republika [cit. 28.4.2020] Dostupné na: <https://www.drevari.sk/i827/Cross-cut-saw-----optimizer/Woodworking-machinery#>

4.2 Opis škodovej udalosti

Vzhľadom na stratégiu podniku do investovania nových technológií sa podnik rozhodol v roku 2018 vybudovať novú optimalizačnú pílu na základe nových potencionálnych zákaziek. Realizácia tejto investície sa mala začať dňa 01.02.2019, keď bude vystavaná podlahová krytina pre uloženie a následnú inštaláciu stroja. Preto sa podnik rozhodol o tzv. jednorazovú zákazku, ktorá mala priniesť také finančné prostriedky, ktoré by pokryli 55% investície a zvyšných 45% by tvoril úver. Celková hodnota investície bola odhadovaná vo výške 98 502,- € z toho obstarávacía cena stroja – 78 000,-€, doprava – 500,-€, inštalácia – 2 500,-€, Ostatné výdavky 17 502,-€.

Dňa 01.11.2018 bola uzavretá dodávateľsko-odberateľská zmluva medzi VIARD s. r. o. a talianskou firmou PIAROTTOLEGNO s. p. a. so sídlom v Benátkach. Zmluva bola upravená tak aby všetky práva a povinnosti zúčastnených strán sa riadili podľa podmienok Slovenskej republiky. Podľa článku I. dodávateľsko-odberateľskej zmluvy je predmetom „dodávka parených a sušených nábytkárskych prírezov z dreveniny buk v požadovanom množstve 263,03 m³ za vopred dohodnutú cenu 201,94,- € za 1 m³. Súčasťou ceny je aj preprava kamiónom s fixnou cenou 0,40,- € za kilometer.“ Celková hodnota dodávky je vo výške 53 121,98,-€. Spoločnosť VIARD s. r. o. apelovala na spoločnosť PIAROTTOLEGNO s. p. a. tým, že výroba a jej dodávka bude uskutočnená len pod podmienkou, ktorá je upravená v zmluve tak, že „odberateľ sa zaväzuje prevziať tovar v objednanom množstve a v lehote stanovenou dodávateľom VIARD s. r. o. splatiť celú dodávku do konca roku t. j. k 31.12.2018 po vzájomnej dohode medzi zúčastnenými stranami.“ Platnosť tejto zmluvy bola deklarovaná na dobu určitú a to od 01.11.2018 – 31.12.2018 a bola podpísaná obidvomi zúčastnenými stranami. Obchod sa zrealizoval v 7 dodávkach v požadovanom množstve 263,06 m³ bukových prírezov a v požadovanom termíne a dohodnutej cene. Posledná dodávka bola uskutočnená dňa 17.12.2018.

K 31.12.2018 nebola obdržaná žiadna platba od talianskej spoločnosti PIAROTTOLEGNO s. p. a. (ďalej len škodca), čo zapríčinilo vznik škodovej udalosti vo forme zmarenej investície a škody vzniknutej na dodávke.

Pri opätovnom žiadaní platby za tovar sa podnik rozhodol, že požiada o tovar, ktorý bol ponúknutý škodcovi o snahu jeho predaja inému odberateľovi, ten však potvrdil, že tovar sa nachádza momentálne v transformačnom procese podniku, čo znamená, že dodaný tovar nie je možné vrátiť a opätovne predať inému odberateľovi. Tým pádom vznikla škoda na

majetku spoločnosti VIARD s. r. o. vo forme poškodenia na dodanom tovare. Z tohto dôvodu sa škodca dopustil neoprávneného narábania veci cudzieho majetku a v omeškaní, ktorý upravuje obchodný zákonník: „ak je dlžník v omeškaní s odovzdaním alebo vrátením veci veriteľovi alebo ak nakladá s vecou, ktorú má odovzdať alebo vrátiť veriteľovi, v rozpore s povinnosťami vyplývajúcimi zo záväzkového vzťahu, prechádza na neho po dobu, po ktorú je v omeškaní alebo porušuje tieto povinnosti, nebezpečenstvo škody na veci, ak toto nebezpečenstvo neznášal už predtým. Škodou na veci podľa tohto zákona je strata, zničenie, poškodenie alebo znehodnotenie veci bez ohľadu na to, z akých príčin k nim došlo. Dlžník nahradí veriteľovi škodu na veci, ak k nej došlo v čase, keď znášal nebezpečenstvo škody na veci, ibaže túto škodu spôsobil veriteľ alebo vlastník veci alebo by k nej došlo aj pri splnení povinnosti dlžníka. Pre náhradu je rozhodujúce zníženie hodnoty veci s prihliadnutím na cenové pomery v čase vzniku škody na veci.“⁵² K začiatku mesiaca december 2018, spoločnosť VIARD s. r. o. začala vo výstavbe podlahovej krytiny, ktorej základ tvoril hlavne betón a stavebné práce. Predčasné začatie práce bolo nutné z dôvodu spevnenia betónu, ktorý by mal minimálne mesiac odstáť, aby sa bez akýchkoľvek problémov mohla položiť naň optimalizačná píla a byť pripravená na výrobu. Táto krytina bola dokončená do konca roku 2018.

Súhrne spoločnosť PIAROTTOLEGGNO s.p.a. nespôsobila len škodu na majetku, ale tak isto i vznik ušlého zisku, ktorý by spoločnosť mohla dosiahnuť. V januári 2019 sa mali uskutočňovať inštalačné práce optimalizačnej píly a školenie zamestnancov. Celý proces mal trvať do konca januára 2019. Dňa 01.02.2019 mala byť optimalizačná píla zaradená do prvého výrobného procesu podniku, pričom sa tak nestalo, z dôvodu vzniku škodovej udalosti. Na základe toho nám okrem škody vznikol aj ušlý zisk

Dňa 01.02.2019 bola na Okresný súd Humenné podaná žaloba navrhovateľa VIARD s. r. o. vo veci zmarenia investície a škody spôsobenej na dodávke materiálu. V žalobe žiada navrhovateľ, aby odporca zaplatil ušlý zisk, ktorý by inak spoločnosť VIARD s. r. o. mohla dosiahnuť za predpokladu, že by sa táto investícia zrealizovala po dobu životnosti investície, keby nedošlo k škodovej udalosti zo strany odporcu, taktiež žiada o vyrovnanie hodnoty objednávky spolu s prepravným, a vyrovnanie doteraz vynaložených nákladov na podlahové pokrytie. VIARD s. r. o. súdu predložil všetky dôverné dokumenty v časovom slede v akom nasledujú, a kde sú uvedené všetky podrobnosti. Na pojednávaní zo dňa 10.02.2019 právny

⁵² § 368 zákona č. 513/1991 Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

zástupca navrhovateľa navrhol súdu, aby nariadil znalecké dokazovanie, ktorým sa určí výška zisku, o ktorý bol navrhovateľ ukrátený. S týmto návrhom súhlasil aj právny zástupca odporcu.

4.2.1 Výpočet škody

Pri náhrade škody zákon hovorí, „ kto poruší svoju povinnosť zo záväzkového vzťahu, je povinný nahradiť škodu tým spôsobenú druhej strane, ibaže preukáže, že porušenie povinnosti bolo spôsobené okolnosťami vylučujúcimi zodpovednosť.“⁵³ V našom prípade nastalo porušenie povinnosti odporcu a došlo k vzniku škodovej udalosti. V iných prípadoch môže ísť o trestnú činnosť, ktorá súvisí s poškodzovaním cudzej veci, pri ktorej sa dopustí ten, kto zničí, poškodí alebo urobí neupotrebitelnou cudziu vec a spôsobí tak na cudzom majetku škodu. Čo znamená, že tovar, ktorý bol odoslaný a späťne požiadany naspäť pre nedodržanie podmienok zmluvy, bol v tom čase už v transformačnom procese talianskej spoločnosti PIAROTTOLEGNO s. p. a. Týmto činom podnik nie len prišiel o maržu resp. potencionálny zisk, ktorý by mohol inkasovať, ale aj o celú dodávku surového materiálu, ktorá by mohla byť predaná inému odberateľovi.

Pri výpočte škody budeme brať do úvahy skutočne vynaložené náklady na výrobu materiálu a jeho prepravu. Na základe tabuľky o neuhradených faktúr si vypočítame celkovú hodnotu zákazky a zároveň sa budeme snažiť o determináciu predajnej ceny pre zistenie skutočne vynaložených nákladov. V nasledujúcej tabuľke uvedieme podľa vystavených faktúr z účtovníctva účtovnej jednotky VIARD s. r. o., konečnú sumu zákazky, ktorá by bola inkasovaná, keby nevznikla škodová udalosť.

Tabuľka č. 5: Zoznam vystavených faktúr PIAROTTOLEGNO s. p. a.

Číslo FA	Dát. Plnenia	Firma	Množstvo v m ³	Čiastka	DPH	Celkom	Dátum splatnosti
2018516	26.11.2018	PIAROTTOLEGNO s. p. a.	32,81	6 625,09 €	0	6 625,09 €	3.12.2018
2018522	28.11.2018	PIAROTTOLEGNO s. p. a.	34,23	6 913,31 €	0	6 913,31 €	5.12.2018
2018523	29.11.2018	PIAROTTOLEGNO s. p. a.	34,52	6 971,45 €	0	6 971,45 €	6.12.2018
2018530	6.12.2018	PIAROTTOLEGNO s. p. a.	36,42	7 354,46 €	0	7 354,46 €	13.12.2018
2018543	10.12.2018	PIAROTTOLEGNO s. p. a.	46,63	9 417,04 €	0	9 417,04 €	17.12.2018
2018545	12.12.2018	PIAROTTOLEGNO s. p. a.	37,66	7 604,38 €	0	7 604,38 €	19.12.2018

⁵³ §373 zákona č. 513/1991 Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov

2018552	17.12.2018	PIAROTTOLEGNO s. p. a.	40,79	8 236,25 €	0	8 236,25 €	24.12.2018
Σ			263,06	53 121,98 €	0	53 121,98 €	31.12.2018

Zdroj: Vlastné spracovanie

V tabuľke môžeme vidieť celkové množstvo materiálu, čo činí 263,06 m³, ktoré bolo vyrobené a prepravené do Talianka v celkovej hodnote zákazky, čo činí 53 121,98,- €. Všetky dodávky boli vyrobené a odoslané v rámci podmienok zmluvy, na ktorej sa dohodli zúčastnené strany. Posledná dodávka bola uskutočnená ešte pred termínom inkasa pohľadávok.

Aby sme vedeli hodnotu nákladov, ktorú podnik vynaložil, musíme si túto sumu determinovať o pridanú maržu, ktorú podnik využíva. Na základe získaných dokumentov a informácií, spoločnosť VIARD s. r. o. nám poskytla kalkuláciu nákladov pre rok 2018 na jednotlivé druhy drevín, s ktorými daný podnik obchoduje.

Schéma č. 1: Kalkulačný vzorec využívaní spoločnosťou VIARD s. r. o.

1. priamy materiál
2. priame mzdy
3. ostatné priame náklady
4. výrobná réžia
Vlastné náklady výroby
5. správna réžia
Vlastné náklady výkonu
6. odbytové náklady
Úplné vlastné náklady výkonu
7. zisk/strata
Predajná cena

Zdroj: Tradičný kalkulačný vzorec (Burel, Bestvínová, 2004)

Nasledujúca tabuľka nám poskytne hodnotu celkových nákladov na m³ každej jednej dreviny, ktorú musí podnik vynaložiť v transformačnom procese.

Tabuľka č. 6: Kalkulačné náklady jednotlivých drevín.

Kalkulácia nákladov spoločnosti VIARD s. r. o.					
Položka/drevina	Buk	Dub	Jaseň	Agát	Smrek
Priamy materiál	120,00 €	150,00 €	100,00 €	150,00 €	90,00 €
Priame mzdy	10,00 €	10,00 €	10,00 €	10,00 €	10,00 €
Ostatné priame náklady	9,50 €	9,50 €	9,50 €	9,50 €	9,50 €
Výrobná réžia	15,60 €	13,20 €	11,80 €	17,50 €	10,30 €
VI. Náklady výroby	155,10 €	182,70 €	131,30 €	187,00 €	119,80 €

Správna réžia	18,00 €	18,00 €	18,00 €	18,00 €	18,00 €
VI. Náklady výkonu	173,10 €	200,70 €	149,30 €	205,00 €	137,80 €
Odbytové náklady	2,50 €	2,50 €	2,50 €	2,50 €	2,50 €
Úplné VI. Náklady výkonu	175,60 €	203,20 €	151,80 €	207,50 €	140,30 €
Marža 25%	43,90 €	50,80 €	37,95 €	51,88 €	35,08 €
Predajná cena	219,50 €	254,00 €	189,75 €	259,38 €	175,38 €

Zdroj: Vlastné spracovanie

Informácie, ktoré môžeme čerpať z tabuľky nám poskytnú prehľad o všetkých nákladoch výroby, ktoré sú použité pri spracovaní jedného m³ určitej dreveniny. Podnik pracuje s finálnou maržou pre všetky druhy drevín a to v hodnote 25% z úplných vlastných nákladov. Táto marža sa môže odvíjať od rôznych množstevných zliav, rabatov a pod. Spoločnosť PIAROTTOLEGNO s. p. a. si objednala 263,03 m³ buku, na ktorý bola poskytnutá 8% zľava, čo činí 201,94,-€ za jeden m³.

Pre výpočet škody teda využijeme vzťah:

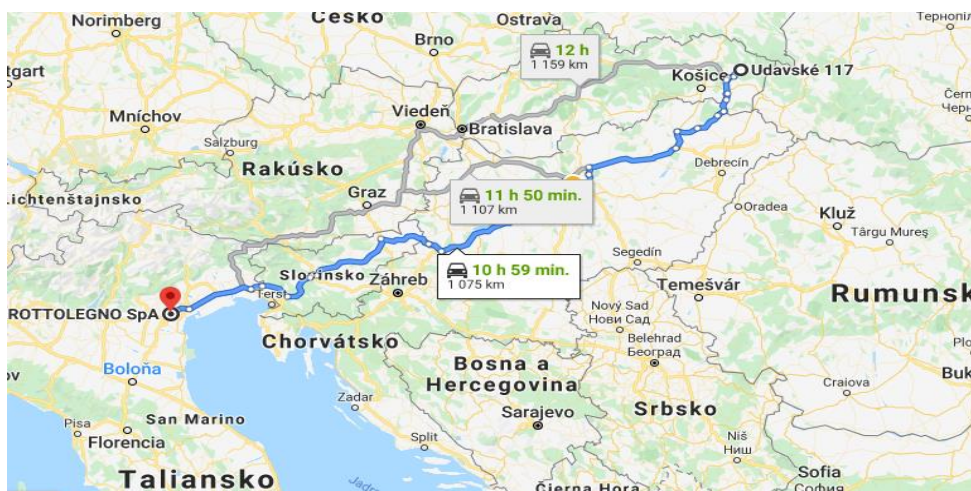
$$\text{Celková škoda} = \text{Celkový objem materiálu } Q \times \text{Úplne vlastné náklady výkonu}$$

$$\text{Celková škoda na materiáli} = 263,03 \times 175,60$$

$$\text{Celková škoda na materiáli} = 46\,188,07,-\text{€}$$

Okrem škody na materiály, nebola zaplatená ani samotná dodávka kamiónom vo vlastníctve spoločnosti VIARD s. r. o., ktorá si fakturuje cenu za jeden kilometer 0,40,- €. Pomocou obrázku si načrtne skutočnú vzdialenosť medzi podnikmi.

Obrázok č. 3: Vzdialenosť medzi PIAROTTOLEGNO s. p. a. a VIARD s. r. o.

Zdroj: Google maps, Vzdialenosť od spoločnosti Viard s. r. o. do PIAROTTOLEGNO

Z obrázku môžeme vidieť, že vzdialenosť medzi podnikmi je 1075 km. Za predpokladu, že v cene sú zahrnuté aj mýtné poplatky, budeme vychádzať len zo sadzby za jeden kilometer. Dosadíme do nasledujúceho vzorca:

$$\text{Celková škoda} = \text{počet najazdených kilometrov} \times 2 \times \text{sadzba za km}$$

$$\text{Celková škoda na preprave} = 1075 \times 2 \times 0,40$$

$$\text{Celková škoda na preprave} = 860,- \text{ €}$$

Aby sme zistili finálnu škodu je potrebné brať do úvahy všetkých 7 dodávok, ktoré boli organizované a uskutočnené prepravným prostriedkom spoločnosti VIARD s. r. o.

$$\text{Celková škoda na preprave} = 860 \times 7$$

$$\text{Celková škoda na preprave} = 6020,- \text{ €}$$

Medzi ďalšie škody, ktoré podnik zaznamenal bolo vybudovanie podlahovej krytiny z dôvodu novej investície. Táto škoda spočíva v tom, že podnik vybral také umiestnenie, ktoré svojou polohou presne vytvára potrebný prísun dreviny na pracovisko a jej okamžité uskladnenie aby sa odstránili potencionálne prestoje. Keďže došlo k škodovej udalosti a táto investícia sa nezrealizovala vďaka porušeniu povinnosti škodcu, boli zbytočne vynaložené náklady na výstavbu tejto krytiny. Krytina pre podnik nevytvára žiadnu hodnotu a je vybudovaná tak, aby slúžila len pre optimalizačnú pílu. Iné aktivity by sa na tejto krytine vykonávať nemali, podľa odborného úsudku statika.

Tabuľka č. 7: Prijaté faktúry od spoločnosti StavMax s. r. o.

Číslo FA	Položka	množstvo	Celkom bez DPH	DPH	Celkom s DPH
2018112	Stavebné práce za obdobie 01.12 - 8.12	1	2 500,00 €	20%	3 000,00 €
	Stavebné práce za obdobie 12.12 - 18.12	1	2 000,00 €	20%	2 400,00 €
	Stavebné práce za obdobie 20.12 - 31.12	1	3 000,00 €	20%	3 600,00 €
Spolu	-	1	7 500,00 €	20%	9 000,00 €

Zdroj: Vlastné spracovanie

Stavebné práce boli vykonávané v troch časových sledoch, ktoré môžeme vidieť v tabuľke vyššie. Spoločnosť StavMax s. r. o. so sídlom v Humennom si účtovala za poskytnutie stavebných prác celkom 9 000,- €.

Tabuľka č. 8: Celková objednávka betónu s dopravou

Názov položka	Dátum	Množstvo/m3	Základ/mj	Základ DPH	Sadzba	DPH	Celkom s DPH
Betón	1.12.2018	9 €	57,6	518,40 €	20%	103,68 €	622,08 €
Doprava betónu	1.12.2018	9 €	7,4	66,60 €	20%	13,32 €	79,92 €
Betón	1.12.2018	7 €	57,6	403,20 €	20%	80,64 €	483,84 €
Doprava betónu	1.12.2018	7 €	7,4	51,80 €	20%	10,36 €	62,16 €
Betón	1.12.2018	9 €	57,6	518,40 €	20%	103,68 €	622,08 €
Doprava betónu	1.12.2018	9 €	7,4	66,60 €	20%	13,32 €	79,92 €
Betón	1.12.2018	9 €	57,6	518,40 €	20%	103,68 €	622,08 €
Doprava betónu	1.12.2018	9 €	7,4	66,60 €	20%	13,32 €	79,92 €
Betón	1.12.2018	7 €	57,6	403,20 €	20%	80,64 €	483,84 €
Doprava betónu	1.12.2018	7 €	7,4	51,80 €	20%	10,36 €	62,16 €
Betón	1.12.2018	9 €	57,6	518,40 €	20%	103,68 €	622,08 €
Doprava betónu	1.12.2018	9 €	7,4	66,60 €	20%	13,32 €	79,92 €
Betón	1.12.2018	9 €	57,6	518,40 €	20%	103,68 €	622,08 €
Doprava betónu	1.12.2018	9 €	7,4	66,60 €	20%	13,32 €	79,92 €
Betón	1.12.2018	7 €	57,6	403,20 €	20%	80,64 €	483,84 €
Doprava betónu	1.12.2018	7 €	7,4	51,80 €	20%	10,36 €	62,16 €
Betón	1.12.2018	9 €	57,6	518,40 €	20%	103,68 €	622,08 €
Doprava betónu	1.12.2018	9 €	7,4	66,60 €	20%	13,32 €	79,92 €
Betón	1.12.2018	9 €	57,6	518,40 €	20%	103,68 €	622,08 €
Doprava betónu	1.12.2018	9 €	7,4	66,60 €	20%	13,32 €	79,92 €
Betón	1.12.2018	7 €	57,6	403,20 €	20%	80,64 €	483,84 €
Doprava betónu	1.12.2018	7 €	7,4	51,80 €	20%	10,36 €	62,16 €
Betón	1.12.2018	9 €	57,6	518,40 €	20%	103,68 €	622,08 €
Doprava betónu	1.12.2018	9 €	7,4	66,60 €	20%	13,32 €	79,92 €
Betón	1.12.2018	9 €	57,6	518,40 €	20%	103,68 €	622,08 €
Doprava betónu	1.12.2018	9 €	7,4	66,60 €	20%	13,32 €	79,92 €
Spolu	-	-	748,8	7 085,00 €	20%	1 417,00 €	8 502,00 €

Zdroj: Vlastné pracovanie

Na základe tabuľky, ktorá bola vytvorená z prijatých faktúr a objednávok obdržané spoločnosťou VIARD s. r. o. na predchádzajúcej strane môžeme vidieť celkovú objednávku betónu. Dňa 1.12.2018 bolo objednané 748,80 m³ betónu v celkovej hodnote 8502,- €. Spoločnosť musela na výstavbu podlahovej krytiny vynaložiť náklady vo forme betónu a stavebných prác. Celková hodnota škody sa vyčísľuje na 17 502,- €.

V závere kapitoly si zosumarizujeme všetky náklady, ktoré podnik bezprostredne vynaložil a došlo tak k strate hodnoty majetku podniku zapríčinenú spoločnosťou PIARETTOLEGNO s. p. a.. Nasledujúca tabuľka zobrazuje tieto druhy nákladov a ich výšku v súhrnnej podobe:

Tabuľka č. 9: Druhy vynaložených nákladov z dôvodu vzniku škodovej udalosti

Druh vynaloženého nákladu	Výška nákladov
Celková škoda na materiály	46 188,07 €
Celková škoda na preprave	6 020,00 €
Celková škoda pri výstavbe	17 502,00 €
Spolu	69 710,07 €

Zdroj: Vlastné spracovanie

Udalosť, ktorá nastala dňa 01.01.2019 zapríčinila vznik zbytočne vynaložených nákladov a vznik škodovej udalosti v podobe zmarenia investície. Táto udalosť spôsobila podniku škodu v celkovej výške 69 710,07€. Nie len, že podnik prišiel o celú dodávku materiálu, ale nebola uhradená ani jej doprava. Stavebné práce boli vykonané s tým, že podnik neobdržal žiadnu správu o tom, že by dodávka a jej preprava by neboli splatené do dátumu, ktorý upravuje dodávateľsko-odberateľská zmluva.

4.3 Výpočet ušlého zisku

V predchádzajúcej podkapitole sme vypočítali nad rámec vynaložené náklady, ktoré súvisia s produkčným procesom a v súhrne tvoria škodu, ktorú podnik znáša. Táto škoda signalizuje úbytok aktív skúmaného podniku. Úbytok aktív však nie je jediným negatívom vyplývajúcim zo škody. V dôsledku škodovej udalosti podnik prišiel o možnosť novej investície, ktorá mohla priniesť do podniku nové pracovné miesta, nové potencionálne zákazky, odbúravanie prestojov, znižovanie nákladov a tak priniesť konkurenčnú výhodu pre podnik. Vďaka tejto udalosti, podnik prišiel o potencionálne znásobenie jeho hodnoty. Takýto efekt sa v ekonomickej teórii nazýva ušlý zisk a pre podnik znamená škodu ekonomického charakteru.

Cieľom tejto podkapitoly bude vypočítať ušlý zisk vyvolaný škodovou udalosťou, ktorá dňa 01.02.2019 vznikla v podniku VIARD s. r. o. ako dôsledok nedodržania obchodných podmienok a poškodenia na cudzej veci. Pre zistenie a vypočítanie ušlého zisku

je potrebné určiť výšku hypoteticky vynaložených nákladov tzv. ušlých nákladov a výšku hypoteticky dosiahnutelných tržieb tzv. ušlých tržieb.

Pre vzorové opodstatnenie udalosti si vypočítame nie len hodnotu ušlého zisku, ale aj hodnotenie efektívnosti investičného zámeru.

Aby sme vypočítali hodnotu ušlého zisku musíme si vypočítať hypotetický cash-flow, pri ktorom sa odčítajú ušlé tržby a ušlé náklady. Medzi položky, ktoré tvoria ušlé náklady patria i nákladové úroky a odpisy. Tieto položky je potrebné vypočítať z potreby kapitálových výdavkov na realizáciu investície a čerpania úveru, ktorý bol podniku schválený pri 1M EURIBOR + 2,5 % p.a..

Medzi kapitálové výdavky patria všetky peňažné výdavky, ktoré budú vynaložené na investíciu a ich doba návratnosti je dlhšia ako 1 rok. Obsahujú tieto položky:

- Výdavky spojené s obstaraním investície (Obstarávacia cena, doprava, inštalácia, projektové práce, výskum a vývoj)
- Výdavky na trvalý prírastok ČPK,
- zníženie výdavkov o príjem z nahradzovaného hmotného majetku, upravený o daňový efekt.

Kapitálové výdavky sa stanovujú na základe vzorca:

$$K_v = I + \text{ČPK} - (\text{PCn} +/ - D)$$

Kde: K_v – kapitálové výdavky,

I – výdavky na nadobudnutie stroja,

ČPK – prírastok čistého pracovného kapitálu

PCn – predajná (trhová) cena stroja, zariadenia nahradzovaného novým projektom,

D – daňový efekt.

Tabuľka č. 10: Potreba kapitálových výdavkov

Optimalizačná pila S500	m.j.	Suma
Obstarávacia cena	€	78000
Doprava	€	500
Inštalácia	€	2500
Ostatné výdavky	€	17 502
Spolu	€	98 502

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri výpočte kapitálových nákladov spoločnosť VIARD s. r. o. vychádzala z obstarávacej ceny od českej spoločnosti TEKMA s. r. o.. Táto spoločnosť zabezpečuje celkovú dopravu optimalizačnej píly a jej inštaláciu. Obstarávacia cena bez DPH tvorí sumu vo výške 78 000,-€, doprava v hodnote 500,- € a jej inštalácia v hodnote 2 500,-€. Zvyšnú časť kapitálových výdavkov tvorí vybudovanie podlahovej krytiny v hodnote 17 502,- €. Celková hodnota vstupnej ceny stroja do podniku sa pohybuje vo výške 98 502,- €.

Hodnoty odpisov vypočítame z odpisového plánu daného stroja. Podnik sa rozhodol odpisovať optimalizačnú pílu vo forme rovnomerných odpisov. Optimalizačná píla bola zaradená do 3. odpisovej skupiny po dobu odpisovania 8 rokov.

Tabuľka č. 11: Odpisový plán optimalizačnej píly

Rok	Vstupná cena	ročný odpis		Zostatková cena
		uplatnený	neuplatnený	
2019	$[(98502/8)/12]*11$	11287	1026	87215
2020	98502 / 8	12313	-	74903
2021	98502 / 8	12313	-	62590
2022	98502 / 8	12313	-	50277
2023	98502 / 8	12313	-	37964
2024	98502 / 8	12313	-	25652
2025	98502 / 8	12313	-	13339
2026	98502 / 8	12313	-	1026
2027	98502 / 8	1026	-	0
Spolu		98502		0

Zdroj: Vlastné spracovanie

Podľa odpisového plánu hodnota rovnomerného odpisu sa pohybuje vo výške 12 313,- € po zaokrúhlení. Na základe tejto tabuľky môžeme určiť celkové kapitálové výdavky podniku.

Tabuľka č. 12: Kapitálové výdavky celkom

Položka	m.j.	Optimalizačná píla S 500
KV	€	98 502
Ročný odpis	€	12 313
KV celkom	€	110 815

Zdroj: Vlastné spracovanie

Celkové kapitálové výdavky podnik na zrealizovanie investície budú vo výške 110 815,- €. Ďalším dôležitým ukazovateľom bude výpočet nákladových úrokov z bankového úveru, ktorý bol dňa 01.01.2019 schválený príslušnou bankou spoločnosti

VIARD s. r. o.. Bankový úver, o ktorý spoločnosť požiadala je vykazovaný vo výške 46 000,- € pri úrokovej sadzbe 1M EURIBOR + 2,5% p.a..

V nasledujúcej tabuľke si vypočítame hypotetické nákladové úroky, ktoré by spoločnosť platila po dobu štyroch rokov, na ktoré sa požiadala bankový úver.

Tabuľka č. 13: Nákladové úroky pri úrokovej sadzbe 2,50% ročne.

Rok	m.j.	Stav úveru	Splátka	Úverové náklady	Platba
1.	€	46 000	10 542	1150	11 692
2.	€	35 458	11 500	886	12 386
3.	€	23 958	11 500	599	12 099
4.	€	12 458	11 500	311	11 811
5.	€	958	958	24	982
SPOLU	€	-	46 000	2971	48 971

Zdroj: Vlastné spracovanie

Celková suma úverových nákladov pri celkovej hodnote požadovaného úveru činí 2 971,- € po dobu 5 rokov.

V tejto podkapitole sme si zhrnuli výpočet odpisov a nákladových úrokov, ktoré sú potrebné pre výpočet cash-flow podniku za obdobie 5 rokov.

4.3.1 Stanovenie ušlých nákladov

K výpočtu ušlých nákladov investície je potrebné zistiť výrobnú kapacitu stroja a náklady, ktoré sú potrebné na vyprodukovanie jedného m³. Na základe týchto údajov môžeme zistiť celkové množstvo, ktoré by mohlo byť vyprodukované a vznik ušlých nákladov ktoré by podnik vynaložil v transformačnom procese. Pri výpočte budeme využívať metódu aritmetického priemeru a zo spriemerovaných hodnôt vypočítame priemerné náklady na výrobu a priemernú výrobnú kapacitu.

Základom výpočtu výrobnej kapacity je **výrobná kapacita jedného stroja**. Podľa toho, ako je daná výkonová norma, môžeme výrobnú kapacitu vypočítať ako:

- **normu množstva** – maximálne množstvo výrobkov vyrobených za určitý čas, za optimálnych podmienok na danom stroji:

Výrobná kapacita = využitelný časový fond x norma množstva

- **norma času** – koľko času maximálne potrebuje stroj na výrobu jedného výrobku za optimálnych podmienok:

Výrobná kapacita = využitelný časový fond / norma času

V našom prípade budeme počítat výrobnú kapacitu podľa normy času. V nasledujúcej tabuľke si uvedieme normu času potrebnú na spracovanie jedného m³ pre jednotlivé dreviny.

Tabuľka č. 14: Norma času spracovania

Drevina	Norma času h/m ³	Produkcia v %	Súčet
Buk	3,2	60	192
Dub	3	20	60
Jasen	2,5	15	37,5
Agat	3,5	2	7
Smrek	2,2	3	6,6
Priemer	-	-	3,031

Zdroj: Vlastné spracovanie

Norma času spracovania dreviny je definovaná podľa parametrov stroja a jeho možností. Pri norme času sme taktiež zohľadnili percento produkcie jednotlivých drevín a následne sme vypočítali priemernú normu času 3,031 h/m³ pre všetky druhy drevín.

Optimalizačná píla by mala pracovať v nepretržitej prevádzke a budú využité tri zmeny. Podľa toho môžeme s ľahkosťou vypočítat využitelný fond pracovného času. Podnik pracuje s hospodárskym rokom, čo značí 360 dní v roku. Pre výpočet výrobnéj kapacity použijeme vzorec:

$$\text{Výrobná kapacita} = \frac{\text{Využitelný fond pracovného času (počet dní v roku} \times \text{počet hodín)}}{\text{Norma času potrebná pre zhotovenie jedného m}^3}$$

$$\text{Výrobná kapacita} = (360 \times 24) / 3,031$$

$$\text{Výrobná kapacita} = \mathbf{2\ 851\ m^3 \text{ za rok.}}$$

Optimalizačná píla by mala v priemere spracovať 2851 m³ za jeden rok. Podľa výrobného plánu spoločnosť očakáva každý rok zvýšenie výrobnnej kapacity o 5%. V nasledujúcich tabuľkách si uvedieme priemerný optimálny výkon stroja s požadovanými nákladmi vstupu a priemerný vývoj ušlých nákladov.

Tabuľka č. 15: Optimálny priemerný výkon stroja

Priemerný optimálny výkon					
Rok	Deň/m ³	Mesiac/m ³	Rok/m ³	OC/m ³	Prevádzkové náklady v €
2019	7,9	238	2851	123	350 617
2020	8,3	249	2993	123	368 148
2021	8,7	262	3143	123	386 555
2022	9,2	275	3300	123	405 883
2023	9,6	289	3465	123	426 177

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z tabuľky priemerného výkonu stroja sme do obstarávacích nákladov uviedli cenu priemerných nákladov na obstaranie všetkých drevín, ktoré sú uvedené v tabuľke č. 1. V nasledujúcej tabuľke si uvedíme konečné priemerné celkové náklady, ktoré musí vynaložiť optimalizačná píla v priebehu jedného roka.

Tabuľka č. 16: Predpokladaný vývoj nákladov

Predpokladaný vývoj nákladov				
Rok	Prevádzkové náklady	Mzdové náklady	Ostatné náklady	Celkové náklady
2019	350 616,96 €	85 516,33 €	57 010,89 €	493 144,18 €
2020	368 147,81 €	89 792,15 €	59 861,43 €	517 801,39 €
2021	386 555,20 €	94 281,76 €	62 854,50 €	543 691,45 €
2022	405 882,96 €	98 995,84 €	65 997,23 €	570 876,03 €
2023	426 177,10 €	103 945,64 €	69 297,09 €	599 419,83 €

Zdroj: Vlastné spracovanie

Mzdové náklady a ostatné náklady boli spriemerované podľa poskytnutej kalkulácie od spoločnosti VIARD s. r. o. z tabuľky č. 6 a vykrátené priemerným množstvom spracovania drevín v m³ z tabuľky č. 15. V roku 2019 by mala optimalizačná linka podľa všetkých dostupných údajov a informácií spracovať 2851 m³ celkom vrátane každého druhu dreviny. Celkové hypotetické náklady, ktoré by spoločnosť mala vynaložiť na spracovanie drevín sa pohybujú vo výške 493 144,18,-€.

4.3.2 Stanovenie ušlých tržieb

V predošlej kapitole pri výpočte celkových hypotetických nákladov podniku sme si stanovili presne výrobnú kapacitu a finálne celkové náklady. Ich hodnoty sa pohybujú v priemerovaných cenách, čo bude platiť aj pre výpočet ušlých tržieb. Výpočet ušlých tržieb na rozdiel od výpočtu ušlých nákladov bude o niečo viac jednoduchší ako pri nákladoch. Pri výpočte ušlých tržieb budeme vychádzať z finálnych priemerných nákladov a priemernej ceny z podnikovej kalkulácie z tabuľky č. 6.. Ďalším faktorom bude rozdelenie produkcie na čistú produkciu a odpad, ktorého príčiny vzniku sme si popísali v kapitole 4.1. Budeme brať do úvahy pomer, ktorý je vyjadrený v tabuľke č. 2.. Nasledujúce vzorec bude slúžiť na výpočet celkových tržieb:

$$\text{Celkové tržby } \check{C}P = Q \times \% \check{C}P \times APCj$$

$$\text{Celkové tržby } O = Q \times \%O \times PCOj$$

Kde:

Q – celkové množstvo

%ČP – percento čistej produkcie

%O – percento odpadu

APCj – priemerná jednotková predajná cena drevín

PCOj – priemerná jednotková predajná cena odpadu

Tabuľka č. 17: Predpokladaný vývoj tržieb

Rok	Predpokladaný vývoj tržieb					
	Rok/m3	Čistá produkcia 80%	Odpad 20%	Cena ČP 221,41€/m3	Cena O 20€/m3	Celkové tržby v €
2019	2851	2280	570	504911	11402	516313
2020	2993	2394	599	530157	11972	542129
2021	3143	2514	629	556665	12571	569236
2022	3300	2640	660	584498	13199	597697
2023	3465	2772	693	613723	13859	627582

Zdroj: Vlastné spracovanie

Podľa celkovej výrobnnej kapacity stroja a priemernej jednotkovej predajnej ceny sme mohli stanoviť celkové tržby, ktoré by podnik mohol dosiahnuť nebyť škodovej udalosti.

4.3.3 *Stanovenie hodnoty ušlého zisku*

V zmysle stanovenia ušlého zisku ja zistiť majetkovú ujmu, ktorá spočíva v tom, že podnik utrpel škodovú udalosť a nedošlo v jej dôsledku k rozmnoženiu majetkových hodnôt podniku, sa končí fázou stanovenia samotného ušlého zisku.

Ako sme to už popísali v predošlých kapitolách, ušlý zisk je rozdielom ušlých nákladov a tržieb. V predchádzajúcich kapitolách sme zistili hodnoty nákladov, ktoré by za normálnych okolností mohli vzniknúť podniku nebyť škodovej udalosti. Presne sme definovali postup a určili hodnotu celkových nákladov od samého začiatku stanovenia kapitálových výdavkov až po stanovenie výrobnnej kapacity. Zo zistených výsledkov sme museli použiť spriemerované hodnoty, keďže podnik nevytvára iba jeden produkt. Podľa všetkých výsledkov sme stanovili náklady v roku 2019 vo výške **493 144,18,-€** pri celkovej produkcii 2851 m³.

Na základe pomocných výpočtov a získaných údajov z podkapitoly stanovenia hodnoty ušlých nákladov sme jednoducho mohli určiť predpokladané tržby, ktoré by podnik mohol dosiahnuť nebyť vzniku škodovej udalosti. Celkové tržby sme si stanovili podľa ročnej výrobnnej kapacity stroja a spriemerovaných predajných cien podľa uvedenej kalkulácie, ktorú nám poskytla spoločnosť VIARD s. r. o.. Dôležitým faktorom bolo separovať produkciu od vzniku možného odpadu. Podľa štatistík, ktoré podnik vykonal sme separovali celkový objem produkcie na čistú produkciu a odpad podľa tabuľky č. 2. Podľa všetkých výsledkov sme stanovili ušlý tržby za rok 2019 vo výške **516 313,- €** pri celkovej produkcii 2851 m³.

Pre stanovenie ušlého zisku zmarenia investície je potrebné vypočítať cash-flow danej investície. Podľa schémy cash-flow na druhej strane vypočítame výšku ušlého zisku podniku.

Schéma č. 2: Výpočet cash-flow investície

Položka	Rok
Tržby (€) +	
Náklady (€) -	
Nákladové úroky (€) -	
EBIT (€)	
Daň 21% (€) -	
EAT (€)	
Odpisy (€) +	
ČPK (€) -	
CF (€)	

Zdroj: Vlastné spracovanie

Podľa tejto schémy sa pokúsime vypočítať ušlý zisk podniku. Všetky potrebné informácie a hodnoty k položkám sme vysvetlili a vypočítali v predošlých podkapitolách. V nasledujúcej tabuľke zhodnotíme celkový výkon investície za 5 rokov, ktorá by zrealizovaná nebyť škodovej udalosti

Tabuľka č. 18: Stanovenie hodnoty cash-flow

Položka/rok	2019	2020	2021	2022	2023
Tržby (€) +	516 313	542 129	569 236	597 697	627 582
Náklady (€) -	493 144	517 801	543 691	570 876	599 420
Nákladové úroky (€) -	1 150	886	599	311	24
EBIT (€)	22 019	23 442	24 946	26 510	28 138
Daň 21% (€) -	4 624	4 923	5 239	5 567	5 909
EAT (€)	17 395	15 237	15 323	15 758	16 273
Odpisy (€) +	12 313	12 313	12 313	12 313	12 313
ČPK (€) +	0	0	0	0	0
CF (€)	29 708	27 550	27 636	28 071	28 586

Zdroj: Vlastné spracovanie

Výsledný cashflow v roku 2019 dosahoval hodnotu **29 708,- €**. Tento cashflow predstavuje ušlý zisk, ktorý spoločnosti VIARD s. r. o. ušiel z dôvodu vzniku škodovej udalosti. Ak chceme vypočítať finálnu ujmu, ktorú podnik utrpel, musíme povýšiť ušlý zisk aj o vzniknuté škody. Tým zistíme celkovú výšku ujmy v peňažnom vyjadrení. Vzorec pre výpočet celkovej ujmy sa zobrazuje nižšie:

$$\text{Finálna ujma} = \text{Ušlý zisk} + \text{celková škoda}$$

$$\text{Finálna ujma} = 29\,708 + 69\,710,07$$

$$\text{Finálna ujma} = \mathbf{99\,418,07,-\,€}$$

Dňa 01.01.2019 došlo k porušeniu dodávateľsko-odberateľskej zmluvy medzi spoločnosťou VIARD s. r. o. a spoločnosťou PIAROTTOLEGNO s. p. a. so sídlom v Taliansku. Jedným pozitívom bolo to, že slovenská firma sa poistila tým, že všetky práva a povinnosti zúčastnených strán sa mohli riadiť v podmienkach Slovenskej republiky. Slovenská spoločnosť nie len že prišla o solídne tržby z predaja dohodnutej objednávky, ale prišla aj o samotnú dodávku, keďže nebola zaplatená zo strany odporcu. Aj napriek viacerým výzvam spoločnosť PIAROTTOLEGNO s. p. a. odignorovala snahu o vrátenie dodávky naspať, keďže tovar sa už nachádzal v transformačnom procese. Okrem iného v roku 2018 bola zahájená výstavba podlahovej krytiny za účelom uloženia a inštalácie optimalizačnej píly. Bolo tomu tak preto, lebo betón musel určitú dobu odstáť, aby sa naň mohla položiť 2 tonová optimalizačná píla. Stavebné práce a priestor, v ktorom sa mala nachádzať optimalizačná píla bol zastavaný až do konca. Stavebné práce boli ukončené a keďže sa jednalo o priestor takmer zasahujúci do inej budovy s efektívnym prísunom a uskladnením jednotlivých drevín, účelovo bolo vybudované len pre optimalizačnú pílu. Statik podľa odborného úsudku dokazoval, že na vybudovanom mieste nie je možné vybudovať novú halu, alebo vykonávať iné aktivity.

Všetky tieto udalosti spôsobili podniku ujmu, ktorej hodnotu sme v rámci podkapitol, pomocou uvedených tabuliek, vzorcov a výpočtov stanovili vo výške **99 418,07,- €,-**. Keďže podstatnou príčinou tejto ujmy bolo porušenie obchodných záväzkov, podnik by mal uplatniť náhradu ujmy od spoločnosti PIAROTTOLEGNO s. p. a.

5 DISKUSIA

V súčasnosti existuje veľmi veľa podnikov na celom svete. Nie každý podnik hrá spravodlivú hru, len preto aby zisky stúpali. Žijeme v dobe, v ktorej najväčší zisk znamená najväčšiu moc. Preto niektoré podniky vystupujú na trh, len za účelom rýchleho zbohatnutia a spôsobenia škôd respektíve ich parazitovanie na iných podnikoch a čím väčšiu škodu spôsobia, tým viacej zinkasujú na úkor poškodeného podniku. Preto každý podnik by mal zvážiť faktor rizika, ktorý plynie už len z ústneho rokovania medzi jednotlivými podnikmi. Takýto typ rizika môže pre podnik znamenať vysoké straty na majetku, ako to bude v našom prípade. V literatúre sa môžeme dočítať o rôznych rizikách, ktoré môžu ovplyvňovať podnikateľskú činnosť podniku a tak postarať sa o rýchle zmeny v životnom cykle podniku. Našťastie, každá krajina má svoju legislatívu pomocou, ktorej majú mravné podniky možnosť bojovať proti číhajúcemu nebezpečenstvu obchodného sveta.

Práve preto je táto diplomová práca venovaná stanovenie hodnoty škody, ušlého zisku a celkovej ujmy v podmienkach konkrétneho podniku, ktorým je VIARD s. r. o. so sídlom na východe Slovenska na okraji dediny Udavské. História samotného podniku začína od roku 2000, keď vtedajší majiteľ firmy odkúpil svoj podiel v spoločnosti UDAVA a. s.. Táto spoločnosť vystupuje ako spracovateľský podnik, ktorý vyrába nábytkárske prířezy z rôznych druhov drevín ako napríklad buk, dub, jaseň, agát a smrek. Z týchto drevín je buk najžiadanejší, pretože jeho vnútorná štruktúra je z hľadiska spracovateľnosti najlepšia. Okrem iného podnik poskytuje služby v nákladnej preprave a služby v oblasti približovania dreva a pod.. Podnik okrem tuzemska vyváža svoje produkty do niekoľkých krajín Európskej únie ako napríklad Taliansko, Rumunsko, Poľsko, Rakúsko, Česká republika a pod. Obrat tejto firmy je na úrovni jej veľkosti aj keď zo ziskového hľadiska, nedosahuje enormne vysoké zisky, kvôli nízkej marži. Po odchode vtedajšieho majiteľa, jeho nástupca sa snaží zveľaďovať sociálne, pracovné a výrobné podmienky daného podniku. Majiteľ sa snaží investovať, obrazne povedané, každý jeden cent do rozvoja podniku. Na základe strategických cieľov podniku, boli určené strategické kroky, ktoré podnik chcel v daných rokoch dosiahnuť. Jedným z krokov, ktoré podnik očakával do roku 2019 bolo vybudovanie optimalizačnej pily, ktorej význam pripadal hlavne na jednoduchosť výroby, poníženie výrobných nákladov, vytvorenie nových pracovných miest, zvýšenie tržieb a zvýšenie konkurencieschopnosti. Ďalšou dôležitou vecou, pre ktorú sa podnik rozhodol investovať bolo vyhľadanie nových potencionálnych odberateľov v Maďarsku. Keďže podnik požiadal

o bankové úvery ešte v predošlom roku na prevádzkový automobil a sušiarne na drevo, banka mu mohla ponúknuť úver len do výšky 46 000,-. Keďže predajná cena optimalizačnej pily sa pohybuje vo výške od 70 000,- až do 120 000,-€, podnik potreboval využiť vlastné zdroje na pokrytie potrebného zvyšku, avšak v tej dobe podnik nemal k dispozícii disponibilné finančné prostriedky. Preto sa rozhodol vykonať jednorazový obchod, ktorý mu prinesie požadované množstvo disponibilných zdrojov a tak zrealizovať investíciu. Podnik vďaka svojim konexiám v Taliansku vyhľadal potencionálneho odberateľa, ktorý by odkúpil požadované množstvo tovaru s okamžitou úhradou. Kvôli tomuto rozhodnutiu došlo k škodovej udalosti.

Dňa 01.10.2018 bola vytvorená dodávateľsko-odberateľská zmluva medzi podnikmi VIARD s. r. o. a PIAROTTOLEGNO s. p. a. o dodávke požadovaného množstva dreviny buk. Dodávka mala obsahovať 263,06 m³ za jednotnú cenu 201,94,- €/m³, na ktorej bola poskytnutá 8% zľava. Prepravu mala taktiež hradiť spoločnosť PIAROTTOLEGNO s. p. a. keďže využila prepravné služby nášho podniku a nevyužila tie svoje. Pre rizikový obchod, s ktorým podnik ráatal, sa podnik poistil tým, že rozhodné právo sa bude riadiť v podmienkach Slovenskej republiky. Zmluva upravovala predmet zmluvy, dodacie podmienky a podmienky úhrady, s ktorými obidve zúčastnene strany súhlasili a bola podpísaná oboma stranami. Zmluva bola uzavretá na dobu určitú od 01.11.2018 do 31.12.2018, pričom všetky dodávky museli byť odoslané v rámci dvoch mesiacov. Spoločnosť VIARD s. r. o. dodržala všetky podmienky stanovené v zmluve a posledné dodávka bola uskutočnená 17.12.2018 ešte pred inkasovaním pohľadávok. Dňa 31.12.2018 spoločnosť VIARD s. r. o. neevidovala žiadnu platbu za materiál a prepravu, čo znamenalo čiastočný vznik škodovej udalosti nie len na materiáli a preprave, ale aj na zmarení investície, ktorú naša spoločnosť očakávala. Všetky odoslané výzvy spoločnosťou VIARD s. r. o. boli odignorované spoločnosťou PIAROTTOLEGNO, až pokiaľ naša spoločnosť nevyzvala taliansku spoločnosť o okamžité vrátenie dodávky, z dôvodu vyhľadania potencionálneho záujemcu o tento tovar. Talianska spoločnosť na výzvu odpovedala, takým spôsobom, že všetok materiál, ktorý obdržali sa nachádza v transformačnom procese a za dodávku bude zaplatené na konci budúceho roka. S tým však spoločnosť VIARD s. r. o. nesúhlasila a požiadala súd o súdne konanie voči spoločnosti PIAROTTOLEGNO s. p. a. vo veci zmarenia investície a poškodenia cudzej veci.

Prvým dokazovaním bolo to, či táto škoda má význam a je definovaná v legislatíve Slovenskej republiky. Po zistení skutočností, že táto škoda je skutočnou škodou, z ktorej je

možné počítať jej výšku a náhradu, sme sa pustili do stanovenia hodnoty spôsobenej škody a vyčíslenia ušlého zisku zo zmarenej investície. Stanovenie hodnoty škody na dodávke a stanovenie hodnoty ušlých nákladov zmarenej investície bolo veľmi náročné, pretože podnik vyrába produkty z viacerých druhov drevín a nedisponuje 100% čistou produkciou. (Tabuľka č. 1, tabuľka č. 2). Pri hodnotení škody na jednotlivých dodávkach sme nebrali do úvahy predajnú cenu tovaru ale museli sme vypočítať skutočne vynaložené náklady na dodávku (Tabuľka č. 5). Tie sme mohli vypočítať z poskytnutej kalkulácií (Schéma č. 1) podnikom, pri ktorej sme presne vedeli určiť úplné vlastné náklady výkonu na jednotku m³ danej dreviny (tabuľka č. 6). Týmto vznikla spoločnosti škoda vo výške **46 188,07,-€** len za materiál.

Ďalším zdrojom škody bola poskytnutá preprava. Podľa obrázku č. 2 môžeme vidieť celkovú vzdialenosť jednotlivých podnikov v dĺžke cesty tam a späť 2150 kilometrov pričom spoločnosť VIARD s. r. o. si fakturuje za jeden kilometer 0,40,- €. Uskutočnilo sa 7 dodávok v celkovej hodnote **6020,-€**.

Ďalšou škodu, ktorú podnik utrpel bola výstavba podlahovej krytiny. Talianska spoločnosť nejavila negatívne správanie, a preto VIARD s. r. o. neváhal s jej výstavbou. Podlahová krytina sa začala budovať začiatkom decembra 2018 a jej práce sa skončili koncom decembra 2018 (tabuľka č. 8). Bolo tak pretože konzistencia podlahovej krytiny potrebovala minimálne mesiac na úplne stvrdnutie, aby mohla zniesť váhu optimalizačnej píly. Po zistení faktov ohľadne škodovej udalosti, táto krytina podľa statika nemôže plniť inú funkciu ako jednotný účel pre optimalizačnú pílu. Bolo vynaložené veľké množstvo tón betónu (tabuľka č. 9), ktoré spolu so stavebnými prácami tvoria hodnotu škodu pri výstavbe podlahovej krytiny vo výške **17 502,-€**.

Pri výpočte ušlého zisku sme sa museli riadiť celkovými kapitálovými výdavkami na danú investíciu. Kapitálové výdavky zahŕňali obstarávaciu cenu investície, jej dopravu, inštaláciu a podlahovú krytinu. Aby sme mohli vypočítať celkové kapitálové výdavky museli sme vypočítať odpisy daného stroja (tabuľka č. 12). Ďalším výpočtom boli nákladové úroky, ktoré sme počítali z požiadaného úveru vo výške 46 000,-€ pri úrokovej sadzbe 1M EURIBOR + 2,50% p.a.. Nákladové úroky a odpisy sú dôležitými položkami pri výpočte ušlého zisku, keďže budeme sa snažiť vypočítať čistý cashflow z investície. Stanovenie ušlých nákladov bolo veľmi náročné. Aby sme mohli stanoviť hypotetické náklady investície, museli sme si vypočítať výrobnú kapacitu stroja. Pri všetkých výpočtoch sme

používali spriemerované hodnoty, pretože stroj nebude spracovávať len jednu z drevín, ale všetky dreviny podľa celkovej produkcie firmy (tabuľka č. 14). Na základe výrobných kapacity sme mohli v chronologickom slede priemerný optimálny výkon, predpokladaný vývoj nákladov (tabuľka č. 15, tabuľka č. 16). Celkové hypotetické náklady, ktoré by podnik musel vynaložiť za jeden rok pri novej investícii, sú vo výške **599 419,83,-€**

Pri stanovení ušlých tržieb sme taktiež vychádzali z priemernej produkcie za jeden rok. Pri stanovovaní ušlých tržieb sme museli rátať s percentom čistej produkcie a odpadu. Na základe s priemerovanej marže za všetky druhy drevín sme vypočítali priemernú predajnú cenu za jeden m³, tým pádom všetky hodnoty vykazovali priemerné hodnoty. Odpad bol stanovený fixnou cenou 20,-€. Celkové ušlé tržby, ktoré by podnik mohol vytvoriť sú vo výške **516 313,-€**

Pri vypočítaní ušlého zisku musíme vychádzať z toho že sa jedná o investíciu. Hodnotu ušlého zisku nám udáva cashflow danej investície. Pri vypočítaní cashflow investície je potrebné zahrnúť do výpočtu aj nákladové úroky z investície aj jej odpisy. Pri výpočte sme sa riadili schémou č. 2. Cashflow nezrealizovanej investície by v roku 2019 dosahoval hodnotu **29 708,-€** čo činí ušlý zisk podniku.

Celková majetková ujma, ktorá bola spôsobená porušením dodávateľsko-odberateľskej zmluvy je vo výške **99 418,07,-€**

ZÁVER

V dôsledku tejto udalosti sme zistili, že každý podnik sa musí pred každým rozhodnutím, ktoré predstavuje potencionálne riziko bezprostredne chrániť. Je tomu tak, pretože nebyť úpravy dodávateľsko-odberateľskej zmluvy, spoločnosť VIARD s. r. o. mohla prísť o takmer 100 000,-€, čo v spracovateľskom podniku nie je málo.

Cieľom práce bolo naplniť hlavný cieľ práce pomocou čiastkových cieľov, ktoré sme chronologickým sledom splnili. Prostredníctvom rôznych metód a výpočtov sme vypočítali hodnotu škody a ušlého zisku, čím sme získali celkovú majetkovú ujmu, ktorú podnik utrpel vplyvom vzniku škodovej udalosti.

Pri plnení čiastkových cieľov teoretickej časti, ktoré sme si udali na začiatku práce, sme presne vymedzili pojmy škoda, náhrady škody, ušlý zisk, náklady, výnosy, výsledok hospodárenia podľa legislatívy Slovenskej republiky. Na základe týchto pojmov sme mohli ďalej určiť charakter a podstatu škodu a následne ju vyčíslit.

Pri plnení čiastkových cieľov praktickej časti sme si rozdelili plánovaný postup stanovenia hodnoty ušlého zisku. Prvým cieľom bol opis a charakteristika podniku, ktorá nám poskytla samotný pohľad na spoločnosť ako takú. Ďalším cieľom bolo priblížiť vzniknutú škodovú udalosť celkovým opisom škody, ktorú podnik utrpel. Na základe poskytnutých informácií a dokumentov od spoločnosti VIARD s. r. o. sme mohli vypočítať celkové škody spôsobené talianskou spoločnosťou vo forme škody na majetku a ušlého zisku zo zmarenej investície.

LITERATÚRA

Knižné tituly:

1. MINÁRIK, Š. et. al., Trestný poriadok. Stručný komentár. Druhé, prepracované a doplnené vydanie. Bratislava: IURA EDITION, spol. s.r.o., 2010, s. 282 - 286 .
2. SYNEK, M. a kol. Manažérska ekonomika: 5 aktualizované a doplnené vydání. 5 vyd. Praha : Grada Publishing. 2011 471 s. ISBN 9788024734941
3. BOGYOVÁ, E. – GROFČÍKOVÁ, J. Kontroling v malých a stredných podnikoch, Banská Bystrica : Ekonomická fakulta, Univerzita Mateja Bela, 2011. 228 s ISBN 978-80-557-0294-0
4. MÍKA, V. Mikroekonómia. 1 vyd. Žilina : Žilinská univerzita v Žiline, 2005. 114 s. ISBN 80-8070-113-X

Elektronické knihy:

1. HARUMOVÁ, A. Stanovenie hodnoty škody a ušlého zisku [elektronický zdroj]
Bratislava, [2017] 10 s. [cit. 08-02-2020] Dostupné na:
<http://ebook.ecoletra.com/stanovenie-hodnoty-iii-stanovenie-hodnoty-%C5%A1kody-a-u%C5%A1%C3%A9ho-zisku>

Zborníky:

1. MAJDÚCHOVÁ, H. a kol. Prieniky znaleckých odborov v procese znaleckého dokazovania : Zborník vedeckých statí. Vyd. Žilina : Žilinská univerzita v Žiline, 2012. 128 s. ISBN 978-80-554-0501-8

Právne predpisy:

1. Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov
2. Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov
3. Zákon č. 514/2003 Z. z. Zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
4. Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov
5. Zákon č. 431/2002 Z. z. Zákon o účtovníctve v znení neskorších predpisov

6. Uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. Zn. 4 M Cdo 319/2010, zo dňa 28. apríla 2010

Internetové zdroje:

1. ČARNOGURSKÝ LAW FIRM, ULC: Zodpovednosť za škodu podľa občianskeho a obchodného práva. [elektronický zdroj]. Bratislava, 2012. [cit 28.04.2020]. Dostupné na: [\[http://www.ulclegal.com/sk/bulletin-pro-bono/2012/05/4260-zodpovednost-za-skodu-podla-obcianskeho-a-obchodneho-prava\]](http://www.ulclegal.com/sk/bulletin-pro-bono/2012/05/4260-zodpovednost-za-skodu-podla-obcianskeho-a-obchodneho-prava)
2. STUDIA IURIDICA Cassoviensia. Podstata a význam škody vo vybraných právnych odvetviach [elektronický zdroj]. Trnava, 2015. [cit 28.04.2020], Dostupné ná: http://sic.pravo.upjs.sk/files/7_solcanska_-_skoda1.pdf
3. HARUMOVÁ, A Prístup znalca pri stanovení hodnoty ušlého zisku [elektronický zdroj] SME, 2018 [cit. 08-02-2020] Dostupné na: <https://harumova.blog.sme.sk/c/479846/pristup-znalca-pri-stanoveni-hodnoty-usleho-zisku.html>
4. MARKOVÁ, A. Rozsudok v mene Slovenskej Republiky – 6 OBO 187/2007 [elektronický zdroj]. Najvyšší súd, 2017. [Cit 08-02-2020]. Dostupné na: <https://www.nsud.sk/data/att/12753.pdf>

PRÍLOHY

Príloha č. 1: Podnikateľský plán VIARD s. r. o.

Príloha č. 2: Dodávateľsko-odberateľská zmluva